

NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamība: lai gan ir panākts progress, kopaina joprojām nav skaidra

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

Punkts

01–15 | Galvenie vēstījumi

01–06 | Kāpēc šī joma ir svarīga

07–15 | Ko mēs konstatējam un ko iesakām

16–64 | Plašāka informācija par mūsu apsvērumiem

16–43 | Lai gan ir ieviesti uzlabojumi, NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību mazina skaidras kopainas trūkums

17–24 | Struktūru identificēšana un reģistrācija kā NVO ne vienmēr ir konsekventa un ticama

25–38 | Lai gan finansējuma piešķiršanas process ir kļuvis racionalizētāks, joprojām pastāv problēmas saistībā ar datu pilnīgumu un precizitāti

39–43 | Trūkst skaidras kopainas par ES izdevumiem NVO, un tas kavē lietderīgu analīzi

44–64 | ES līdzekļu pārvaldītāji pārbauda saņēmēju pārredzamību, bet proaktīvi nepārlicinās, vai tie ievēro ES vērtības

45–51 | Izlasē iekļautie uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus bija pārredzami

52–57 | ES vērtību ievērošana netiek proaktīvi pārbaudīta

58–64 | Mūsu izlasē iekļauto NVO pārredzamības prakse ļoti atšķiras, un lielākām NVO ir labāki rezultāti

Pielikumi

I pielikums. Par revīziju

NVO piešķirtais ES atbalsts un piemērojamās pārredzamības prasības

NVO piešķirtais ES finansējums

II pielikums. ES juridiskais pamats pārredzamības prasībām atsevišķās ES programmās

III pielikums. Pamatinformācija par mūsu izlasē iekļautajām struktūrām

**IV pielikums. NVO brīvprātīgās pārredzamības pasākumu novērtēšanai
izmantotās metodikas apraksts**

**V pielikums. Mūsu novērtējuma rezultāti par NVO brīvprātīgajiem
pārredzamības pasākumiem**

Saīsinājumi

Glosārijs

Komisijas atbildes

Laika grafiks

Revīzijas darba grupa

01

Galvenie vēstījumi

Kāpēc šī joma ir svarīga

- 01** Līgumā par Eiropas Savienību ir uzsvērts, cik svarīgs ir pārredzams un pastāvīgs dialogs ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuru lokā ietilpst arī nevalstiskās organizācijas (NVO). NVO ir dažāda lieluma, un tām ir dažādas darbības jomas – galvenokārt sociālā iekļaušana, vienlīdzīgas iespējas, dzimumu līdztiesība, klimata un vides aizsardzība, kā arī pētniecība un inovācija.
- 02** Publiska pārredzamība nozīmē to, ka iedzīvotājiem tiek sniegta pienācīga informācija, lai viņi varētu prasīt atbildību no publiskā sektora lēmumu pieņēmējiem. Tādējādi pārredzamības prasību izpilde ietver ne tikai to, kam, kāpēc un kādam nolūkam ES līdzekļi piešķirti, bet arī to, kā tie izmantoti un kādas ir iesaistītās summas, un to, vai līdzekļu saņēmēji ievēro ES vērtības (sk. [1. attēlu](#)).

1. attēls | Publiskā pārredzamība nozīmē informācijas sniegšanu pārskatatbildības nolūkos

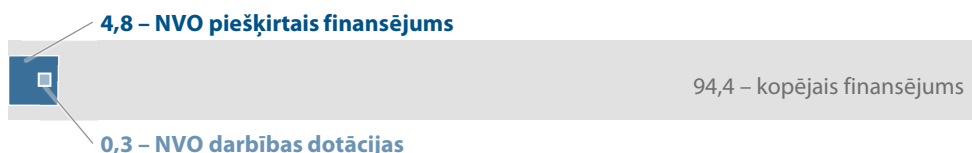
Avots: ERP, pamatojoties uz starptautisko organizāciju publiskās pārredzamības standartiem (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, Starptautiskais Valūtas fonds un *Transparency International*).

- 03** Līgumā teikts, ka ES ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. ES vērtību ievērošana ir līgumisks pienākums, kas jāpilda saņēmējiem, tostarp NVO, lai saņemtu ES līdzekļus.
- 04** Kopumā no ES budžeta finansē darbības neatkarīgi no tā, vai tās īsteno NVO vai cita veida struktūras. Lielāko daļu ES finansējuma NVO saņem dotāciju veidā, un tām ir jāpilda pārredzamības prasības, kas piemērojamas visiem saņēmējiem. Revīzijā aplūkojam 2021.–2023. gada periodu (sk. [2. attēlu](#)), un šajā laikā Komisija ziņoja, ka iekšpolitikas jomā NVO ir paredzētas saistības 4,8 miljardu EUR apmērā. Turklāt attiecībā uz Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (AMIF) – abiem mūsu revīzijas tvērumā iekļautajiem dalītās pārvaldības fondiem – dalībvalstu iestādes ziņoja par piešķirtiem 2,6 miljardiem EUR. Šīm politikas jomām ES finansējuma saistības bija uzņemtas par 7,4 miljardiem EUR.

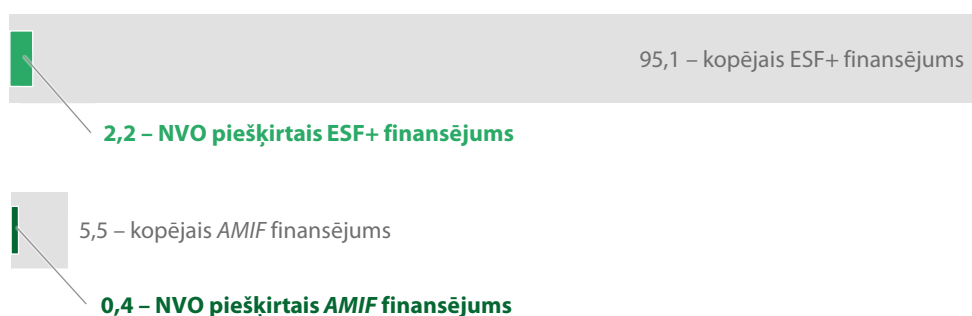
2. attēls | 2021.–2023. gada periodā NVO no ES budžeta saņēma mazāk nekā 4 % finansējuma atlasītajām iekšpolitikas jomām

(miljardi EUR)

Komisija (tiešā/netiešā pārvaldība)

Dalībvalstis (dalītā pārvaldība)

Avots: ERP, pamatojoties uz finanšu pārredzamības sistēmu un no vadošajām iestādēm saņemtajiem finanšu datiem.

05 Kopš Katargeitas skandāla 2022. gadā ir palielinājusies sabiedrības interese par pārredzamības prasību uzlabošanu ES finansētām NVO. [Eiropas Parlamenta 2024. gada janvārī pieņemtajā rezolūcijā](#) tika aicināts nodrošināt saņēmējiem, tostarp NVO, piešķirtā ES finansējuma lielāku pārredzamību un pārskatatbildību. Nolūkā palielināt pārredzamību attiecībā uz NVO, kas saņem ES līdzekļus, 2024. gada 23. septembrī atjauninātajā [ES Finanšu regulā](#) NVO ir definēta kā “*brīvprātīga, no valdības neatkarīga bezpeļņas organizācija, kas nav politiska partija vai arodbiedrība*”.

06 2018. gadā mēs publicējām ziņojumu par NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību, galvenokārt ārējās darbības jomā, bet šajā revīzijā mēs vērtējam NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību ES iekšpolitikā, jo īpaši aplūkojot, vai Komisija, tās īstenošanas partneri un dalībvalstis:

- vāca un darīja pieejamus ticamus datus par NVO piešķirto ES finansējumu;
- pienācīgi novērtēja galvenās pārredzamības prasības, kas piemērojamas NVO, kuras saņem ES līdzekļus, kā arī to, vai šīs NVO ievēro ES vērtības.

Plašāku situācijas izklāstu un sīkāku informāciju par revīzijas tvērumu un pieeju sk. [I pielikumā](#).

Ko mēs konstatējam un ko iesakām

- 07** Kopumā mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka NVO piešķirtais ES finansējums iekšpolitikas jomā nebija pietiekami pārredzams, lai gan kopš mūsu iepriekšējā [īpašā ziņojuma](#) 2018. gadā šajā ziņā esam novērojuši uzlabojumus. Parasti Komisija un citas īstenošanas struktūras pirms ES līdzekļu piešķiršanas NVO pārbauda galvenās pārredzamības prasības (sk. [II pielikumu](#)), bet proaktīvi nepārliedz par atbilstību ES vērtībām.
- 08** Tomēr, neraugoties uz uzlabojumiem, piemēram, to, ka Komisija ir ieviesusi vienotu reģistrācijas sistēmu dotāciju pieteikumu iesniedzējiem, NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību mazina skaidras kopainas trūkums. Mēs novērojam, ka Komisija, tās īstenošanas partneri un dalībvalstu iestādes ne vienmēr vienādi saprot to, kādas organizācijas ir uzskatāmas par NVO. NVO norādīšana finanšu pārredzamības sistēmā, kas ir galvenais pārredzamības instruments pirmā līmeņa ES līdzekļu saņēmējiem tiešā un netiešā pārvaldībā, ir balstīta uz pašdeklarāciju. Komisija turpina pārbaudīt dažus NVO klasifikācijas elementus, t. i., vai NVO ir privāta bezpeļņas struktūra. Tomēr netika pārbaudīti svarīgi NVO statusa aspekti, piemēram, valdības ietekme ar tās pārstāvju līdzdalību pārvaldības struktūrās un tas, vai pašdeklarētās NVO neīsteno savu biedru komerciālās intereses. Šāda pieeja sekmē to, ka daži subjekti finanšu pārredzamības sistēmā ir nepareizi klasificēti kā NVO. 2024. gada Finanšu regulā noteiktā NVO definīcija pati par sevi nav pietiekama, lai novērstu šo problēmu, jo dažus darbības aspektus joprojām iespējams interpretēt dažādi (sk. [17.-24. punktu](#)).

1. ieteikums

Uzlabot nevalstisko organizāciju klasifikācijas norādījumus

Komisijai jāveicina konsekventa izpratne par nevalstisko organizāciju definīciju un tās izmantošanu visos pārvaldības veidos, sniedzot norādījumus, kā noteikt, vai struktūra ir:

- a) “neatkarīga no valdības”, proti, nepietiek tikai ar priekšnosacījumu, ka NVO jābūt privātai struktūrai;
- b) ar NVO statusu gadījumos, kad struktūra īsteno savu dalībnieku komerciālās intereses.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gads.

- 09** Mēs novērojam, ka Komisija uzlaboja veidu, kādā tā vāca un pārvaldīja informāciju par saņēmējiem, tostarp NVO, piešķirto ES finansējumu, un to, kā tā šo informāciju darīja pieejamu [finanšu pārredzamības sistēmā](#). Tomēr mēs konstatējam nepilnības, kas ietekmē

šīs informācijas atbilstību, salīdzināmību un savlaicīgumu, piemēram, saņēmēju nepareiza klasificēšana par NVO, nepilnīgs visu ES līdzekļu saņēmēju aptvērums un reta informācijas atjaunināšana. Nepilnīgs visu saņēmēju aptvērums lielā mērā ir saistīts ar to, ka Komisija saskaņā ar Finanšu regulu ir publicējusi informāciju tikai par tām saistībām, kas uzņemtas attiecībā uz pirmā līmeņa saņēmējiem (sk. [25.–34. punktu](#)).

10 Dalībvalstu iestādes neuzrauga ES finansējumu, kas piešķirts NVO, un neziņo par to. Tā kā šādas informācijas sniegšanu neprasa ES tiesību akti, tā nav viegli pieejama. Dalībvalstu iestādes savās tīmekļa vietnēs publicē tikai informāciju par uzņemto saistību summām (sk. [35.–38. punktu](#)). **Atjauninātajā Finanšu regulā** ir noteikts, ka no 2028. gada informācija par ES līdzekļiem, kas dalītās pārvaldības programmās piešķirti saņēmējiem, tostarp NVO, jāpublicē centralizētā tīmekļa vietnē kopā ar informāciju par tiešās un netiešās pārvaldības veidiem. Paredzams, ka šī jaunā prasība nodrošinās pilnīgāku informāciju par ES līdzekļu saņēmējiem, tomēr ar to nevarēs nodrošināt visu pārvaldības veidu finanšu datu pilnīgu salīdzināmību, jo nav prasības ziņot, piemēram, par maksājumiem, kas saņemti saskaņā ar dalīto pārvaldību (sk. [39. punktu](#)).

11 Kopumā mēs konstatējam, ka nav skaidras kopainas par NVO piešķirto ES finansējumu. Informācija tiek publicēta vairākās sistēmās, tīmekļa vietnēs un datubāzēs, kas noved pie sadrumstalotas pieejas, un tas savukārt kavē pārredzamību un ierobežo izpratni par NVO lomu ES politikas veidošanā un programmu īstenošanā. Turklāt bez šīs informācijas ir grūtāk novērtēt, vai ES līdzekļi nav pārāk koncentrēti piešķirti nelielam skaitam NVO un vai šāda koncentrācija saskan ar ES politikas mērķiem ([40.–43. punkts](#)).

2. ieteikums

Uzlabot tās informācijas kvalitāti, kas par ES izdevumiem sniegta finanšu pārredzamības sistēmā

Lai nodrošinātu, ka finanšu pārredzamības sistēmā pieejamā informācija ir salīdzināma un noderīga, Komisijai jāuzlabo tās pilnīgums un savlaicīgums, proti, biežāk jāatjaunina informācija un jāaptver otrā līmeņa ES līdzekļu saņēmēji tiešajā un netiešajā pārvaldībā.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2029. gads.

12 Mēs arī vērtējam, vai ES līdzekļu pārvaldītāji pienācīgi pārbaudīja NVO atbilstību galvenajām tiesību aktu pārredzamības prasībām (sk. [II pielikumu](#)). Mēs secinājam, ka Finanšu regulas un nozaru tiesību aktu pārredzamības prasības attiecībā uz piekļuvi ES līdzekļiem kopumā tika ievērotas. Komisija un citas īstenošanas struktūras pienācīgi

publicēja uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, darot tos pieejamus ieinteresētajām personām un pārredzamus sabiedrībai (sk. 45.–49. punktu).

- 13** NVO var saņemt dotācijas, lai segtu daļu savu darbības izmaksu. Attiecīgi ar šīm darbības dotācijām finansē dažādas NVO darbības, kas var ietvert aizstāvību. Mēs konstatējām, ka Komisija nav skaidri darījusi zināmu tās rīcībā esošo informāciju par NVO interešu aizstāvības darbībām, kuras tika finansētas ar šāda veida dotācijām. Revīzijas laikā Komisija publicēja **norādījumus**, kuros noteikts, ka dotāciju nolīgumos nebūtu jāprasa saņēmējiem lobēt ES iestādes. Šo norādījumu īstenošana neietilpa mūsu revīzijas tvērumā (sk. 50. un 51. punktu).
- 14** ES līdzekļu saņēmējiem, tostarp NVO, ir pienākums ievērot ES vērtības. Mēs konstatējām, ka ES līdzekļu pārvaldītāji proaktīvi nemeklē iespējamus ES vērtību pārkāpumus. Tā vietā tie galvenokārt paļaujas uz pašdeklarācijām un neizmanto citus pieejamos datu avotus. Piemēram, netika veiktas finansiālās atkarības un finansējuma avotu pārbaudes, kuras var sniegt noderīgu informāciju par to, kurš “stāv aiz” NVO. Sākot no 2023. gada vidus, Komisija saviem darbiniekiem organizē izpratnes veicināšanas pasākumus un sniedz norādījumus par saņēmēju pienākumu ievērot ES vērtības. Tomēr nav norādījumu par to, kā vērtēt gadījumus, kad, iespējams, netiek pildīts pienākums ievērot ES vērtības (sk. 52.–57. punktu).

3. ieteikums

Stiprināt pārbaudes attiecībā uz atbilstību ES vērtībām

Komisijai jāizpēta, vai ir iespējams uzlabot pašreizējās sistēmas un iekļaut tajās uz risku balstītu pārbaudi par saņēmēju (tostarp NVO) atbilstību ES vērtībām, lai atklātu iespējamus pārkāpumus.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2028. gads.

- 15** Mūsu novērtējums par praksi, kādu izmanto izlasē iekļautās NVO, kuras saņem ES līdzekļus, parādīja, ka to pārredzamība sabiedrības priekšā ievērojami atšķiras. Acīmredzams faktors, kas ietekmēja to pārredzamības līmeni, bija administratīvās spējas. NVO pārredzamību uzlaboja arī tādu akreditācijas pasākumu esība, kas nav saistīti ar ziņošanas pienākumiem saistībā ar ES līdzekļiem (sk. 58.–64. punktu).

Plašāka informācija par mūsu apsvērumiem

Lai gan ir ieviesti uzlabojumi, NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību mazina skaidras kopainas trūkums

16 Atbilstīgi publiskās pārredzamības starptautiskajai definīcijai (sk. [I pielikuma 06.](#) punktu un [1. attēlu](#)) mēs sagaidām, ka Komisija, dalībvalstu iestādes un īstenošanas partneri sniedz sabiedrībai ticamu un savlaicīgu informāciju par NVO piešķirto ES līdzekļu summām un piešķiršanas nolūkiem. Lai nodrošinātu pārredzamību, tiem būtu:

- jāizmanto vienādi kritēriji ar mērķi nodrošināt konsekveni attiecībā uz to, kas NVO īsti ir¹. Ir svarīgi saprast tieši to, “kam” ES līdzekļi tiek piešķirti, un veicināt konsekventu un ticamu ziņošanu par NVO piešķirto ES finansējumu;
- jāizmanto IT sistēmas, kas vāc ticamus, pilnīgus un atjauninātus finanšu datus;
- jāpublicē informācija par NVO piešķirto ES finansējumu mašīnlasāmā formātā, kas ļauj veikt turpmāku datu analīzi, sniedzot pamatīgāku informāciju, piemēram, konsolidētus datus par katram saņēmējam iztērētajiem līdzekļiem no visām ES programmām.

¹ Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 8. apsvērums.

Struktūru identificēšana un reģistrācija kā NVO ne vienmēr ir konsekventa un ticama

- 17** Komisija formulēja NVO definīciju 2022. gada janvārī, kad tā atjaunināja savas publiski pieejamās pamatnostādnes par to, kā juridiski validēt struktūras, kas saņem ES finansējumu vai piedalās konkursos saskaņā ar tiešo un netiešo pārvaldību. NVO jābūt ne tikai bezpeļņas organizācijai, bet arī neatkarīgai no valdības. Tomēr savos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus darbības dotāciju piešķiršanai Komisijas dienesti un aģentūras definēja NVO kritērijus atšķirīgi. Tādējādi organizācija, kuru vienā dotāciju konkursā uzskata par NVO, citā konkursā var tikt izslēgta (sk. [1. izcēlumu](#)).

1. izcēlums

Komisijas dienesti un aģentūras izmanto atšķirīgus kritērijus, pēc kuriem NVO nošķir no cita veida struktūrām

Uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus dotācijām, ko 2021.–2023. gada periodā finansē no programmām “Erasmus+”, ESF+ un LIFE, pārvaldīja attiecīgi Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra (EACEA), Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts (EMPL ĢD) un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA). Uzaicinājumos bija norādīts, ka NVO jābūt ne tikai neatkarīgām no valdības, bet arī bezpeļņas organizācijām. Tomēr dažas iestādes noteica papildu kritērijus:

- EACEA: neatkarība no politiskajām partijām un komerciālām organizācijām;
- EMPL ĢD: neatkarība no rūpnieciskām, komerciālām un uzņēmējdarbības vai citām konfliktējošām interesēm;
- CINEA: neatkarība no citām publiskām iestādēm, politiskajām partijām un komerciālām interesēm.

- 18** Mēs jautājām dalībvalstu vadošajām iestādēm attiecībā uz ESF+ un AMIF, vai valsts tiesību aktos ir iekļauta NVO definīcija. Aptuveni ceturtdaļa ES dalībvalstu ziņoja, ka to valsts tiesību aktos ir NVO juridiska definīcija, lai gan bieži vien ar atšķirīgu tvērumu. NVO definīciju piemēri sniegti [2. izcēlumā](#).

2. izcēlums

NVO definīciju piemēri ES dalībvalstīs

Griekijā organizācijas, kas zināmas kā NVO, ir brīvprātīgas bezpeļņas organizācijas ar sabiedriskā labuma mērķi. Tās ir neatkarīgas no valsts, pašvaldībām, publisko tiesību un privāto tiesību subjektiem, komerciālām un profesionālām organizācijām un apvienībām, arodbiedrībām, politiskajām organizācijām un partijām. Šo neatkarību pierāda tas, ka neviena juridiska persona, kas pieder publiskajam sektoram, nedrīkst piedalīties organizācijas pārvaldības struktūrās un kopsapulcēs.

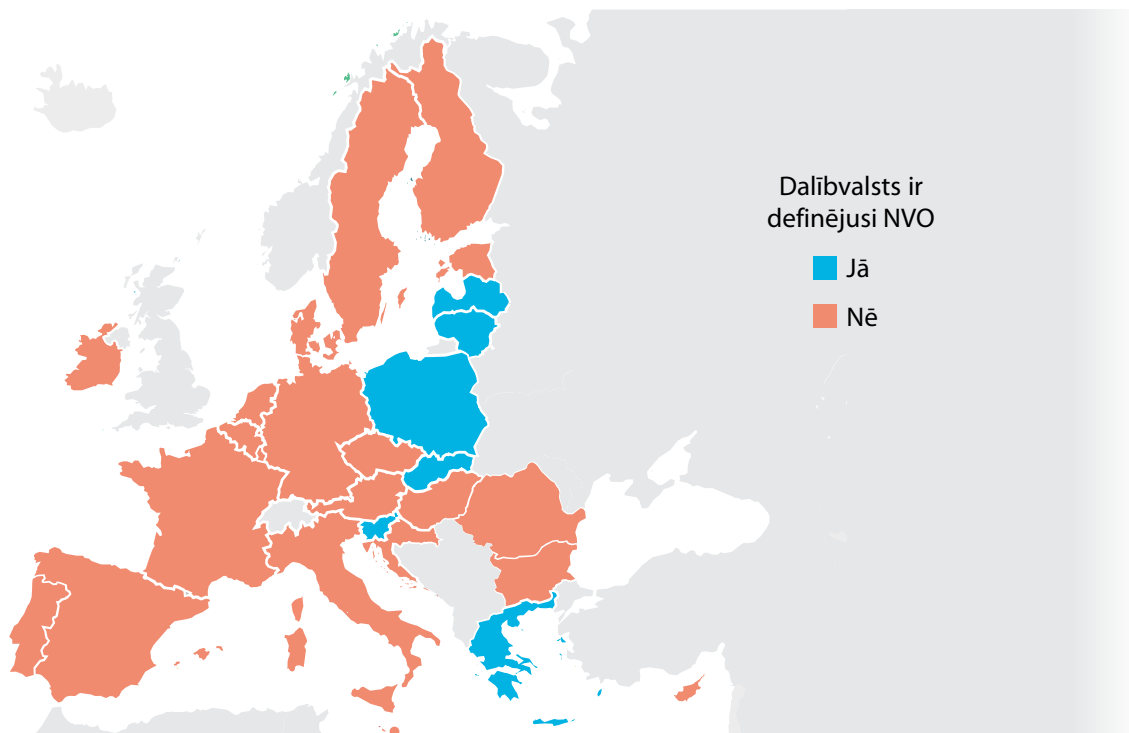
Lietuvā NVO ir jābūt neatkarīgām no valsts vai zemāka līmeņa pašpārvaldes iestādēm un struktūrām, jādarbojas sabiedrības vai kādas tās grupas labā, un tām nevar būt politiski vai reliģiski mērķi. Turklāt organizācijas netiek klasificētas kā NVO, ja to kontrolētāji ir:

- reliģiskās kopienas;
- pašvaldības; vai
- citas struktūras, kuras pašas nav NVO un kurām attiecīgās organizācijas kopsapulcē ir vairāk nekā 30 % balsu vai dalībnieku.

Polijā NVO ir bezpeļņas organizācijas, kas nav uzņēmumi (tostarp publiskie uzņēmumi), pētniecības iestādes, bankas vai daļa no valsts finanšu sektora. NVO nevar būt arī politiskās partijas un to fondi, arodbiedrības un darba devēju un darba ņēmēju apvienības.

19 **3. attēlā** ir sniegts pārskats par to, kurām dalībvalstīm ir sava NVO juridiskā definīcija.

3. attēls | Dažām dalībvalstīm ir sava juridiskā NVO definīcija

Avots: ERP, pamatojoties uz vadošo iestāžu atbildēm uz mūsu anketām.

- 20** 2024. gada septembrī ES likumdevēji pieņēma Komisijas priekšlikumu iekļaut NVO definīciju atjauninātajā **ES Finanšu regulā** (*1 pielikuma 03.* punkts). Definīcijas mērķis ir uzlabot pārredzamību attiecībā uz ES līdzekļu saņēmējiem, kas ir NVO². Definīcija aptver būtiskākos NVO kritērijus, t. i., tām jābūt neatkarīgām no valdības ar bezpeļņas organizācijas statusu. Organizācijas, ko uzskata par NVO saskaņā ar ES definīciju, ne vienmēr ir NVO savā dalībvalstī.
- 21** Tiešās un netiešās pārvaldības nolūkos Komisija savā centrālajā grāmatvedības sistēmā reģistrē saņēmējus kā NVO, pamatojoties uz pašdeklarāciju pēc tam, kad struktūra ir atzīta par privātu bezpeļņas struktūru, un pēc tam tas tiek norādīts Finanšu pārredzamības sistēmā (FTS); sk. *1 pielikuma 08.* punktu. Komisija uzskata, ka NVO ir neatkarīgas no valdības, ja tās nav publiskas struktūras. Šajā interpretācijā netiek ņemts vērā svarīgs NVO neatkarības aspekts, proti, valdības kontrolējoša iesaiste NVO pārvaldības struktūrās. Turklāt Komisija pārbauda pieteikuma iesniedzēju bezpeļņas statusu, pamatojoties uz to iesniegtajiem dokumentiem, kuri apliecina juridisko formu vai mērķi vai to, vai tiem ir juridisks vai likumā noteikts pienākums nesadalīt peļņu akcionāriem vai individuāliem

² Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 8. apsvērums.

dalībniekiem³. Tomēr Komisija nepārbauda, vai NVO neīsteno savu biedru komerciālās intereses (sk. [3. izcēlumu](#)).

3. izcēlums

Piemērs, kad struktūra ir reģistrēta kā NVO, neraugoties uz tās biedru komerciālo interešu īstenošanu

Izlasē mēs identificējām struktūru, kas *FTS* bija atzīmēta kā NVO. Šī struktūra ir pētniecības organizācija, kas papildus pētniecības un inovācijas darbībām sniedz progresīvus tehniskos pakalpojumus tekstilrūpniecībā un integrētus pakalpojumus kosmētikas nozarē. Tajā ir nodarbinātas vairāk nekā 250 personas, un tai ir biroji visā pasaulē.

Šī struktūra ir privāta bezpeļņas organizācija, taču tā nepārprotami īsteno savu galvenokārt uz peļņu orientēto biedru komerciālās intereses, tāpēc to nebūtu vajadzējis uzskatīt par NVO. Arī atbildēs uz mūsu aptaujas jautājumiem tā norādīja, ka nav NVO.

22 Lai gan Komisija pārbauda NVO definīcijas galvenos aspektus, šīs pārbaudes nav pilnīgas. Mēs konstatējām, ka vairāk nekā 90 % (vairāk nekā 70 000) struktūru, kurām 2021.–2023. gada periodā grāmatvedības sistēmā tika veikti maksājumi, netika klasificētas ne kā NVO, ne kā organizācijas, kas nav NVO, jo šis lauks tika atstāts tukšs (saņēmēji var aizpildīt pēc izvēles). Mēs uzskatām, ka tas palielina risku, ka saņēmēji tiek nepareizi klasificēti ziņošanas nolūkos, un tas tiešā veidā ietekmē tās informācijas kvalitāti, kas sabiedrībai darīta pieejama ar *FTS* starpniecību.

23 Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, mēs uzskatām, ka ES NVO definīcija pati par sevi nav pietiekama, lai pilnībā novērstu NVO nepareizas klasifikācijas risku, jo nav skaidri turpmāk minētie praktiskās piemērošanas aspekti:

- a) noteikumi par to, kas būtu jāsaprot ar jēdzienu “neatkarība no valdības”, piemēram, nosakot sliekšni valdības kontrolei pār organizāciju pārvaldības struktūrām;
- b) noteikumi par to, kā jāpārbauda NVO statuss gadījumā, ja NVO īsteno savu biedru komerciālās intereses;
- c) struktūras, kas ir izslēgtas no NVO definīcijas. Pašreizējā NVO definīcija izslēdz politiskās partijas un arodbiedrības, bet ne citus līdzīgus organizāciju veidus tā, lai

³ Noteikumi par tiesību subjektu validāciju, tiesību subjekta iecelta pārstāvja iecelšanu un finansiālo spēju novērtēšanu., Komisija, 2024. gada 1. februāris.

būtu nodrošināta vienlīdzīga attieksme (piemēram, fondi un apvienības, ko izveidojušas politiskās partijas un arodbiedrības kā to *de facto* neatņemamas daļas; darba devēju apvienības pēc analogijas ar arodbiedrībām; vai tāda veida struktūras, kas ir neatkarīgas no valdības, bet neietilpst privātas organizācijas oficiālajā statusā).

- 24** Šāda definīcija nav pietiekami skaidra, un tas ļauj organizācijām, kuras īsteno ES budžetu, plaši interpretēt NVO definīciju. Līdz ar to veids, kādā definīciju piemēro ES finansējuma piešķiršanas nolūkos, var nebūt konsekvents visās ES programmās un pārvaldības veidos.

Lai gan finansējuma piešķiršanas process ir kļuvis racionalizētāks, joprojām pastāv problēmas saistībā ar datu pilnīgumu un precizitāti

Tiešā pārvaldība

- 25** Savā iepriekšējā īpašajā ziņojumā par NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību, galvenokārt ārējās darbības jomā⁴, mēs konstatējām, ka Komisijai pieejamās informācijas detalizācijas pakāpe attiecībā uz finansējumu, kas saņēmējiem piešķirts saskaņā ar tiešās pārvaldības programmām, bija atšķirīga, jo Komisijas dienesti izmantoja dažādas sistēmas. Tomēr Komisijas finansējuma piešķiršanas procesa sistēma ir kļuvusi saskaņotāka, galvenokārt pateicoties [SEDIA](#) projekta uzsākšanai 2017. gadā, kas nodrošina digitālo saziņu ar pieteikumu iesniedzējiem. Tas nozīmē, ka, pārvaldot tiešās dotācijas, Komisijas IT sistēma – *eGrants* komplekss – apkopo vienus un tos pašus dokumentus no saņēmējiem / pieteikumu iesniedzējiem. Mēs apstiprinājām šo uzlabojumu, jo 29 no 30 NVO, kuras iekļāvām savā tiešās pārvaldības izlasē, tika reģistrētas *eGrants* un ietvēra vienādotu informāciju par saņēmējiem (piemēram, dokumenti, kas identificē saņēmējus, finanšu pārskati, dotāciju pieteikumi un novērtējumi).

- 26** Lai pārbaudītu *FTS* publiski pieejamos finanšu datus (sk. [I pielikuma 08.](#) punktu), mēs tos salīdzinājām ar informāciju *eGrants* un citās sistēmās un avotos, piemēram, [ES Pārredzamības reģistrā](#) (ESPR). Mēs konstatējām vairākas nepilnības, kas ietekmē Komisijas *FTS* precizitāti saistībā ar ES finansējumu NVO tiešā pārvaldībā:

- **astoņas struktūras (vairāk nekā 25 % no mūsu izlases) bija nepareizi atzīmētas kā NVO.** Trīs no šīm struktūrām ietvēra organizācijas, kas ir atkarīgas no valdības, piemēram, publiskā un privātā sektora partnerība (sadarbības nolīgums starp valdības struktūrām un privātā sektora uzņēmumiem) vai valsts pētniecības institūts (sk. [4. izcēlumu](#)). Ceturtā struktūra pārstāvēja savu biedru komerciālās intereses, kas

⁴ Īpašais ziņojums 35/2018, 41. un 42. punkts.

nebija savienojamas ar NVO statusu. Vēl trīs saņēmēji atbildēs uz mūsu aptaujas jautājumiem neuzskatīja sevi par NVO, un vēl viens saņēmējs Komisijas Finansējuma un iepirkumu portālā bija reģistrēts kā struktūra, kas nav NVO;

4. izcēlums

Piemērs, kad pētniecības institūts tiek atzīmēts kā NVO, lai gan tas ir atkarīgs no valdības

Apzinājām valsts pētniecības institūtu, kas veic starptautiskus pētījumus enerģētikas un bioekonomikas jomā. Tas ir viens no lielākajām pētniecības institūtiem Eiropā.

Institūts ir reģistrēts kā privāta bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Piesakoties ES dotācijai, tā norādīja, ka ir NVO. Tomēr institūta darbības ir cieši saistītas ar valdību. Valsts sniedza garantiju institūtam, lai nodrošinātu tā finansiālās spējas, un tās augstākajā pārvaldības struktūrā ir tikai dalībvalsts iestāžu pārstāvji.

- **struktūras, kas nepareizi atzīmētas kā struktūras, kas nav NVO.** Salīdzinot *FTS* datubāzi ar citiem reģistriem ES līmenī, t. i., *ESPR* un informāciju, kuru saņēmām no *ESF+* un *AMIF* vadošajām iestādēm, mēs konstatējām 70 struktūras, kuras Komisijas grāmatvedības sistēmā nebija atzīmētas kā NVO, neraugoties uz norādēm citos reģistros, ka tās ir NVO.

- 27** Saskaņā ar Finanšu regulas prasībām **Komisija atklāj informāciju par pirmā līmeņa darījumiem ar individuāliem saņēmējiem.** Dotāciju nolīgumos var paredzēt iespēju daļu ES līdzekļu piešķirt citai struktūrai. Mūsu izlasē apzinājām vienu saņēmēju, kurš saņēma finansējumu no programmas “Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (*CERV*) un kurš dažas summas pēc tam piešķīra citai struktūrai. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju summas, kas no programmas *CERV* 2022. un 2023. gadā tika piešķirtas “no jauna”, bija attiecīgi 3,9 miljoni EUR un 3,7 miljoni EUR. Šīs summas veido 2 % no *CERV* finansējuma, par kuru šajos gados ir uzņemtas saistības.
- 28** Mēs arī konstatējām **atšķirības starp *FTS* norādītajām summām** un summām, par kurām Komisija un saņēmēji bija vienojušies līgumiski. Vienā no dotācijas nolīgumiem, kuru bija parakstījusi viena no mūsu izlasē iekļautajām NVO, Komisija līgumiski bija uzņēmusies saistības par 549 miljoniem EUR, bet *FTS* uzrādīja tikai 317 miljonus EUR. Komisija norādīja, ka tā ir ievadījusi tikai kumulatīvās gada budžetā paredzētās saistības, un tas nozīmē, ka pilnu dotācijas summu *FTS* paredzēts norādīt līguma pēdējā gadā. Tomēr attiecībā uz citām Komisijas uzņemtajām saistībām tā mēdza norādīt visas summas, par kurām bija panākta vienošanās līgumos, tiklīdz tie stājās spēkā.

- 29** Komisija atjaunina *FTS* katru gadu līdz jūnijam, kā prasa Finanšu regula. Tas nozīmē, ka informācija par summām, par kurām gada beigās uzņemtas saistības, tiek atklāta novēloti; kavēšanās var būt līdz pusotram gadam, jo summas, par kurām uzņemtas saistības n gada janvārī, tiks darītas zināmas tikai $n+1$ gada jūnijā. Turklāt Komisija savu ikgadējo atjauninājumu ietvaros neatjaunina finanšu informāciju *FTS* pēc dotāciju nolīgumu grozījumiem. Tiešās pārvaldības izlasē mēs konstatējām trīs gadījumus (10 % no izlases), kad *FTS* sniegtā informācija šā iemesla dēļ nebija atjaunināta. Divos gadījumos finanšu informācija pēc grozījumiem dotāciju nolīgumos netika norādīta *FTS*, un trešajā gadījumā saistības, kas uzņemtas pēc dotācijas nolīguma parakstīšanas, tika darītas zināmas ar viena gada kavēšanos.

Netiešā pārvaldība

- 30** Netiešajā pārvaldībā attiecībā uz “*Erasmus+*” un Eiropas Solidaritātes korpusu (*ESC*) Komisija izveidoja projektu pārvaldības moduli (*PMM*), proti, tīmekļa IT sistēmu, kurā īstenošanas partneri iesniedz informāciju. *PMM* aptver visu projekta ciklu no pieteikuma iesniegšanas brīža līdz galīgajiem maksājumiem. Komisija uzrauga informāciju, izgūst datus, lai veiktu turpmāku analīzi, un pēc tam izmanto šo informāciju savos gada darbības pārskatos un pielikumos. *PMM* sniedz Komisijai piekļuvi katra projekta dokumentiem.
- 31** Neraugoties uz uzlabojumiem datu reģistrēšanas sistēmā attiecībā uz šīm divām konkrētajām programmām, mēs konstatējām, ka *FTS* publicētā informācija par ES līdzekļu saņēmējiem netiešās pārvaldības programmās bija nepilnīga. Tas ir tāpēc, ka *FTS* ir pieejama finanšu informācija tikai par pirmā līmeņa darījumiem, t. i., darījumiem starp Komisiju un tās īstenošanas partneriem. Īstenošanas partneriem savās tīmekļa vietnēs ir jāpublicē informācija par ES finansējumu, ko tās ir izmaksājušas galasaņēmējiem, no kuriem daži ir NVO. Atšķirībā no dalītās pārvaldības tiem nav pienākuma publiskot šo informāciju mašīnlasāmā formātā, kas ļautu konsolidēt un analizēt lielos datus.
- 32** 2021.–2023. gada periodā saskaņā ar “*Erasmus+*” un *ESC* Komisija saviem īstenošanas partneriem piešķīra 1363 miljonus EUR, un *FTS* šī summa bija atzīmēta kā summa, kas piešķirta NVO. Tomēr informācija, kas atrodama Komisijas *PMM* par trim atlasītajiem īstenošanas partneriem liecina, ka tikai 10 % no saņemtajām summām tika pārskaitīti NVO, bet 90 % – cita veida saņēmējiem. Komisija arī veic maksājumus īstenošanas partneriem, kas nav NVO, bet kas pēc tam var pārskaitīt līdzekļus NVO. Komisija neuzraudzīja summas, kas šādā veidā pārskaitītas NVO.
- 33** Trīs īstenošanas partneri, kurus atlasījām turpmākai pārbaudei, informāciju par savu pārvaldīto ES finansējumu darīja zināmu atbilstoši atšķirīgām procedūrām. **1. tabulā** ir parādīta informācija, ko šie īstenošanas partneri snieguši par piešķirtajām dotācijām.

1. tabula | Atšķirības tajā, kā atlasītie īstenošanas partneri dara zināmu informāciju par ES finansējumu, ko tās pārvalda

Informācija	Vācijā	Polijā	Slovēnijā
Pieteikuma numurs		✓	✓
"Erasmus" kods	✓		
Pieteikuma iesniedzēja nosaukums	✓	✓	✓
Atrašanās vieta (pilsēta)	✓	✓	✓
Projekta nosaukums			✓
Budžets	✓	✓	✓
Piešķirto punktu skaits			✓
Novērtējuma iznākums		✓	
Formāts	Nav mašīnlasāms	Nav mašīnlasāms	Nav mašīnlasāms
Secība	Gads un darbība	Gads, darbība un budžeta diapazons	Gads un darbība

Avots: ERP.

- 34** Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju "Erasmus+" un ESC programmām kopā ir 54 īstenošanas partneri, un tie atrodas ES un ar programmām saistītajās trešās valstīs. Tas nozīmē, ka informācija par galasaņēmējiem ir izkļaidēta daudzos informācijas avotos un dažādos formātos. Turklāt īstenošanas partneri nenošķir galasaņēmēju veidus, tāpēc nav iespējams iegūt ticamu konsolidētu informāciju par ES līdzekļiem, kas saskaņā ar šo pārvaldības veidu piešķirti NVO.

Dalītā pārvaldība

- 35** Lai gan saskaņā ar dalīto pārvaldību valsts iestādēm ir jādara zināma informācija par saņēmējiem piešķirto ES līdzekļu apmēru, tomēr tām nav jāreģistrē NVO paredzētā daļa. Tas nozīmē, ka informācija par NVO piešķirto ES finansējumu dalītā pārvaldībā nav viegli pieejama. Turklāt dalībvalstīm ir atšķirīgi kritēriji (vai to nav vispār), pēc kuriem tās ES saņēmējus identificē kā NVO, tāpēc iegūtie dati nav nedz viendabīgi, nedz pilnīgi (sk. [18.](#) un [19.](#) punktu).

- 36** Mēs arī konstatējām, ka trīs apmeklēto dalībvalstu datubāzēs nav uzskaitīti nedz līdzsaņēmēji konsorciju gadījumā, nedz saņēmējiem izmaksātās summas, jo tiek darītas zināmas tikai tās summas, par kurām uzņemtas saistības. Tomēr šīs datubāzes tiek atjauninātas biežāk nekā Komisijas *FTS*, un tajās pieejama arī informācija par dotāciju nolīgumu grozījumiem.
- 37** Tā kā vadošajām iestādēm nav jāpublicē informācija konkrēti par NVO piešķirto ES finansējumu, mēs aicinājām visas dalībvalstu vadošās iestādes atlasītajām programmām (*AMIF* un *ESF+*) sniegt informāciju par NVO piešķirtā ES finansējuma summām. Mēs saņēmām šo informāciju no visām valstīm, izņemot Vāciju un Franciju (sk. [4. attēlu](#)).
- Vācijas iestādes norādīja, ka Vācijai nav konkrētu ar NVO saistītu tiesību aktu, reģistrācijas vai identifikācijas numuru. Turklāt daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2021.–2027. gadam ietvaros nav atsevišķa *ESF+/AMIF* finansējuma, kas piešķirts konkrēti NVO.
 - Francijas iestādes nesniedza finanšu datus, jo Francijai nav juridiskas definīcijas, ko piemērotu tajā reģistrētajām NVO.

4. attēls. | Dalībvalstu 2021.–2023. gada periodā piešķirtās summas NVO no ESF+ un AMIF ievērojami atšķiras

(miljoni EUR)

Dalībvalsts	ESF+	AMIF
Spānija	682	54
Vācija*	392	158
Francija*	334	46
Zviedrija	230	49
Čehija	252	5
Lietuva	112	
Austrija	47	30
Grieķija		76
Igaunija	48	
Īrija	34	
Horvātija	23	3
Somija	10	6
Bulgārija	11	
Beļģija		6
Ungārija	3	
Luksemburga	1	1
Dānija	2	
Rumānija	2	0,1
Latvija		2

*Attiecībā uz Vāciju un Franciju mēs analizējām to informāciju par AMIF un ESF+ līdzekļu saņēmējiem, ko publicējušas valsts iestādes (vai "iekšzemes" iestādes, ja pastāv arī reģionālās iestādes), lai aplēstu summas, par kurām noslēgti līgumi ar NVO.
 **Itālija, Kipra, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Slovēnija un Slovākija nav ziņojušas par summām, par kurām noslēgti līgumi.

Avots: ERP, pamatojoties uz finanšu datiem, kas saņemti no valstu vadošajām iestādēm.

- 38** Mēs salīdzinājām summas, ko izlasē iekļautās vadošās iestādes iesniedza kopā ar pamatā esošajiem dokumentiem, t. i., dotāciju lēmumiem, un nekonstatējām neatbilstības.

Trūkst skaidras kopainas par ES izdevumiem NVO, un tas kavē lietderīgu analīzi

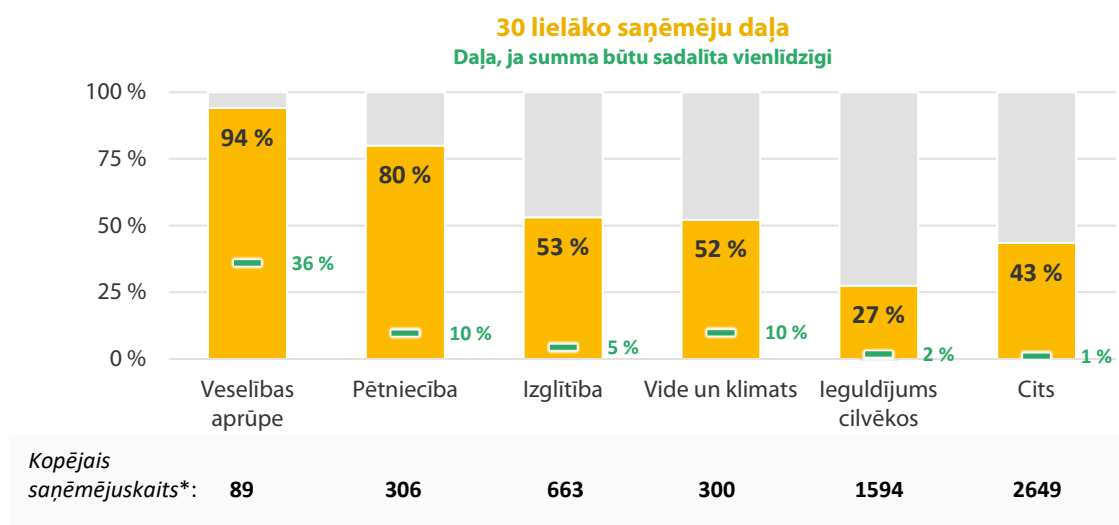
- 39** Iepriekšējos punktos secinām, ka nav visaptveroša un ticama pārskata pa politikas jomām un visiem pārvaldības veidiem attiecībā uz ES finansējumu, kas izmaksāts NVO vai par kuru uzņemtas saistības. Atjauninātajā Finanšu regulā noteikts, ka Komisijai ir jāizveido vienota tīmekļa vietne, kurā tiek konsolidēta, centralizēta un publicēta finanšu informācija par

ES izdevumiem saskaņā ar visiem trim pārvaldības veidiem⁵. Tai vajadzētu būt pieejamai pēc 2027. gada DFS. Kamēr šī prasība nav izpildīta (un pieņemot, ka NVO ir pareizi reģistrētas), praktiski nav iespējams iegūt ticamu informāciju par visiem ES līdzekļiem, ko NVO ir saņēmušas.

- 40** Turklāt kopīga identifikatora trūkums apgrūtina kontrolpārbaudes par ES izdevumu finanšu datiem, kā arī to konsolidēšanu. Savā iepriekšējā īpašajā ziņojumā par iekļaušanu melnajā sarakstā mēs jau esam formulējuši apsvērumu par vienota identifikatora trūkumu. Mēs ziņojām, ka tas rada problēmas saistībā ar darījumu partneru identificēšanu un ierakstu saskaņošanu dažādajos reģistros.
- 41** Skaidra kopaina par NVO piešķirto ES finansējumu ne vien uzlabotu ES izdevumu pārredzamību, bet arī ļautu analizēt ES līdzekļu koncentrāciju. Šāda analīze varētu būt noderīga, piemēram, nolūkā mazināt risku, ka ES līdzekļu pārmērīga koncentrācija nelielā skaitā NVO kavē plašāku līdzdalību ES politikas veidošanā vai programmu īstenošanā.
- 42** Neraugoties uz ierobežoto finanšu datu pieejamību, mūsu analīze liecina, ka lielu daļu ES finansējuma, kas tiešajā pārvaldībā piešķirts NVO, saņēma neliels skaits NVO. 2014.–2023. gada periodā vairāk nekā 40 % no kopējiem līdzekļiem (t. i., 3,3 miljardus EUR) saņēma tikai 30 NVO no vairāk nekā 4400 NVO. [5. attēlā](#) ir parādīta NVO piešķirtā ES finansējuma koncentrācija dažādās politikas jomās.

⁵ Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 38. pants.

5. attēls. | Ievērojamu finansējuma daļu no ES budžeta Komisija katrā atlasītajā politikas jomā tieši piešķir 30 lielākajām NVO

*Dažas NVO saņēma maksājumus no vairākiem fondiem.

Avots: ERP, pamatojoties uz finanšu datiem no Komisijas grāmatvedības sistēmas.

- 43** Likumdevēji 2024. gadā piekrita Komisijas priekšlikumam kā jaunu dotāciju kategoriju ieviest ļoti mazas vērtības dotācijas ar mērķi padarīt finansējumu pieejamāku mazākiem projektiem. Komisija uzskata, ka tas mazinās koncentrāciju. Šādu dotāciju pieteikumu iesniedzējiem, tostarp NVO, būs jāiesniedz mazāk dokumentu (piemēram, nav jāpierāda finansiālās spējas projektu īstenot).

ES līdzekļu pārvaldītāji pārbauda saņēmēju pārredzamību, bet proaktīvi nepārlicinās, vai tie ievēro ES vērtības

- 44** Finanšu regulā un nozaru tiesību aktos ir noteiktas īpašas pārredzamības prasības piekļuvei ES līdzekļiem (sk. [II pielikumu](#)). Komisijai, dalībvalstīm un īstenošanas struktūrām pirms ES līdzekļu piešķiršanas un visā dotācijas līguma darbības laikā būtu jāpārbauda, vai NVO kā ES līdzekļu saņēmējas ievēro šīs pārredzamības prasības. Šajā sadaļā mēs analizējam, vai Komisija, tās īstenošanas partneri un dalībvalstis:

- pārredzamā veidā izsludināja atklātus uzaicinājumus dotācijām;
- pārbaudīja, vai ES līdzekļu saņēmēji ievēro ES vērtības.

Visbeidzot, mēs vērtējam arī mūsu izlasē iekļauto NVO pārredzamību attiecībā uz to, kā tās sniedz informāciju par saviem līdzekļu devējiem un darbībām.

Izlasē iekļautie uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus bija pārredzami

- 45** Mēs izskatījām ES tiesisko regulējumu par revīzijas tvērumā iekļautajām programmām un apzinājām prasības, kas veicina publisko pārredzamību (*II pielikumā* norādītas atsauces uz tiesību aktiem). Konstatējām, ka šīs prasības bija konsekventas visos pārvaldības veidos, saskaņā ar kuriem tiek īstenots ES budžets.
- 46** Publicējot uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, piešķirējas iestādes (izlasē iekļāvām Komisiju, trīs īstenošanas partnerus un sešas AMIF un ESF+ vadošās iestādes atlasītajās dalībvalstīs) pieprasa pieteikumu iesniedzējiem uzrādīt vairākus dokumentus, lai varētu novērtēt to juridisko statusu (piemēram, statūtus un juridiskos pārstāvjus) un finansiālās spējas. Šie dokumenti ļauj ne tikai novērtēt pieteikumu iesniedzēju spējas pabeigt projektu, bet arī sniedz piešķirējām iestādēm informāciju par potenciālajiem līdzekļu saņēmējiem.
- 47** Savā aptaujā vaicājām NVO, vai tās uzskata, ka ES un valstu pārredzamības prasības uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus ir pārmērīgas. Vairāk nekā 90 % NVO, kas atbildēja, tā neuzskatīja. Tās lielākoties bija mazākas NVO. NVO galvenokārt norādīja uz apgrūtinotām valstu prasībām attiecībā uz ziņošanu par saņemto līdzekļu izlietojumu.
- 48** Mēs pārbaudījām pārredzamību attiecībā uz tiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, kuru rezultātā bija izraudzītas izlasē iekļautās 90 NVO. Kopumā mēs konstatējām, ka šie uzaicinājumi bija pārredzami, jo tie bija pieejami potenciāli ieinteresētajām personām, kā arī sabiedrībai. Publicētie kritēriji piekļuvei ES līdzekļiem bija skaidri.
- 49** Mēs arī pārbaudījām Komisijas un īstenošanas struktūru veiktās pārbaudes un lēmumus par pieteikumiem, lai pārlicinātos, cik tie bija pārredzami ES līdzekļu saņēmēju atlases laikā. Komisijas dokumentācija platformā *eGrants*, kas ir standartizēta visās struktūrvienībās un aģentūrās, sniedz pietiekamu informāciju par lēmumiem attiecībā uz finansējuma piešķiršanu (t. i., “kāpēc” NVO saņēma naudu). Tomēr trijās apmeklētajās dalībvalstīs mēs konstatējām, ka atlases procesa pārredzamība nebija pilnībā viendabīga. Zviedrijā dotāciju pieteikumu novērtēšanai izmantotā metodika sniedz vērtētājiem lielāku rīcības brīvību nekā Vācijā un Spānijā, kurās savukārt ir vairāk norādījumu par to, kā novērtēt dotāciju pieteikumus (sk. *5. izcēlumu*).

5. izcēlums

Atlases procesa pārredzamība dalībvalstīs atšķiras

Vācijā vadošās iestādes glabā detalizētu dokumentāciju par to, kā tiek piešķirts punktu skaits. Šie vērtējumi ir iedalīti apakškategorijās, un par katru no tām sniegta detalizēts pamatojums. Projekti, kas pārsniedz minimālo robežvērtību, saņem finansējumu. Tomēr atlases procesa dokumentācija nav publiski pieejama.

Spānijā vadošās iestādes, lai novērtētu pieteikumu iesniedzējus un to punktus, izmanto piešķiršanas kritērijus un objektīvos kritērijus, kas publicēti uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus. Lai piešķirtu punktus katram projektam, tās izmanto novērtējuma veidlapu, kurā aprēķina kopējo punktu skaitu, pamatojoties uz šiem iepriekš noteiktajiem parametriem.

Zviedrijā ir sīki izstrādāta konkursa kritēriju novērtēšanas metodika, kas ir aprakstīta vadošo iestāžu iekšējās pamatnostādņēs, taču tās nav publiski pieejamas. Vērtēšanas sistēmā, piemēram, nav definēts, kas ir “spēcīgs” vai “vājš” projekts, lai gan tas ir finansējuma piešķiršanas kritērijs. Vadošās iestādes piešķir punktus, salīdzinot projektus un pamatojoties uz savu profesionālo vērtējumu.

- 50** No dažām ES darbības dotācijām, kas piešķirtas NVO, var finansēt interešu aizstāvības darbības, piemēram, lobēšanu. Savā izlasē mēs novērojam divus gadījumus, kad darbības dotācijas finansēja no programmas *LIFE* un tās ietvēra interešu aizstāvības darbības kopā ar politikas veidotājiem (sk. [6. izcēlumu](#)). Abas NVO ir reģistrētas [ESPR](#) kā interešu pārstāves, tomēr Finansējuma un iepirkumu portālā atrodamā informācija neietver šādas darbības. Pat ja nav juridisku prasību norādīt informāciju par interešu aizstāvības darbībām, uz kurām attiecas NVO darbības dotācijas, mēs uzskatām, ka, ņemot vērā no ES līdzekļiem finansēto interešu aizstāvības darbību sensitīvo raksturu, ir nepieciešama lielāka pārredzamība.

6. izcēlums

Darbības dotācijas gadījumos, kad netika norādītas interešu aizstāvības darbības

Attiecībā uz abām darbības dotācijām Finansējuma un iepirkumu portālā sniegta standartizēts izklāsts par šādu dotāciju mērķiem, un tas ir mazāk detalizēts nekā parakstītajos dotāciju nolīgumos, kuros aprakstīts konkrēts darbs un darbības, kas NVO jāveic, lai saņemtu finansējumu. Viena no mūsu atlasītajām darbības dotācijām ietvēra interešu aizstāvības darbības, piemēram, organizēt sanāksmes ar Eiropas

Parlamenta deputātiem un Komisijas augsta līmeņa pārstāvjiem. Šī informācija Finansējuma un iepirkumu portālā nebija norādīta.

- 51** Lai mazinātu risku ES reputācijai, Komisija mūsu revīzijas darba laikā 2024. gada maijā publicēja [norādījumus](#), kuros noteikts, ka dotāciju nolīgumos nebūtu jāprasa saņēmējiem lobēt ES iestādes. Tā kā mūsu revīzija aptvēra ES finansējumu, kas NVO piešķirts līdz 2023. gada beigām, mēs nepārbaudījām šo norādījumu īstenošanu.

ES vērtību ievērošana netiek proaktīvi pārbaudīta

- 52** Līgumā par Eiropas Savienību teikts, ka ES ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības⁶. Kopš 2021.–2027. gada DFS sākuma saņēmējiem, tostarp NVO, lai saņemtu ES līdzekļus, ir līgumisks pienākums ievērot ES vērtības. Tādējādi mēs sagaidām, ka visos ES dotāciju nolīgumos tiek iekļauts pienākums ievērot ES vērtības attiecībā uz visām saņēmēju darbībām, ne tikai tām, ko finansē ES. Turklāt mēs sagaidām, ka Komisija un īstenošanas struktūras proaktīvi pārbauda, vai tiek pildīts pienākums ievērot ES vērtības. Lai saglabātu ES reputāciju, ir ļoti svarīgi novērtēt saņēmēju atbilstību ES vērtībām.
- 53** Atlasītajos tiešās pārvaldības fondos Komisija izmanto korporatīvo dotāciju nolīguma modeli, kas ietver saņēmēju pienākumu ievērot ES vērtības kopumā, nevis tikai attiecībā uz ES finansētajām darbībām. Saņēmējiem ir jāiesniedz pašdeklarācija, ka viņi ievēro ES vērtības. Netiešā pārvaldībā kopš 2024. gada Komisija piemēro līdzīgu pieeju⁷. Dalītā pārvaldībā pastāv atšķirības attiecībā uz to, kā valsts iestādes pieprasa saņēmējiem, tostarp NVO, ievērot ES vērtības. Tas nozīmē, ka situācija nav tik viendabīga kā tiešā un netiešā pārvaldībā. [2. tabulā](#) ir parādītas atšķirības tajā, kā ES līdzekļu pārvaldītāji pārbauda atbilstību ES vērtībām.

⁶ Līgums par Eiropas Savienību, 2. pants.

⁷ Programmas "Erasmus+" celvedis, 2023. gada 28. novembris.

2. tabula | Komisija un dalībvalstu vadošās iestādes atšķirīgi pārbauda atbilstību ES vērtībām

Posms	Atbilstība ES vērtībām		Tiešā pārvaldība	Netiešā pārvaldība ⁽¹⁾	Dalītā pārvaldība ⁽²⁾
Pieteikums	Komisija / vadošās iestādes pārbauda, vai NVO statūti atbilst ES vērtībām (pielaišanas kritēriji)		✓	✓	✗ ⁽³⁾
	Komisija / vadošās iestādes proaktīvi pārbauda, vai projekts atbilst ES vērtībām (attiecināmības kritēriji)		✗	✗	✗
	Projekts saņem vairāk punktu, ja tā mērķis ir izkopt ES vērtības (piešķiršanas kritēriji)		✗	✓	✗ ⁽⁴⁾
Dotācijas nolīguma / lēmums	ES vērtību ievērošana ir pienākums, kas izriet no dotācijas nolīguma / lēmuma		✓	✓	✓
Uzraudzība	ES vērtību neievērošana ir iemesls līdzekļu atgūšanai no saņēmēja	saistībā ar finansēto projektu	✓	✓	✓
		saistībā ar citām NVO darbībām	✓	✓	✗

⁽¹⁾ Programmas, kuras no 2024. gada pārvalda Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāts.

⁽²⁾ Trīs apmeklētās dalībvalstis, t. i., Vācija, Spānija un Zviedrija.

⁽³⁾ Tikai Spānijas vadošās iestādes kā pielaišanas kritēriju pārbauda, vai NVO ievēro ES vērtības.

⁽⁴⁾ Tikai Spānijas AMIF vadošās iestādes ir noteikušas piešķiršanas kritērijus, kas saistīti ar ES vērtību izkopšanu.

Avots: ERP.

54 Nolīgumos vai dotāciju lēmumos ir noteikts, ka saņēmējiem, tostarp NVO, ir jāievēro ES vērtības. Komisija un citas īstenošanas struktūras galvenokārt paļaujas uz pieteikumu iesniedzēju pašdeklarācijām. Daži Komisijas dienesti un citas struktūras, kuras īsteno ES budžetu, neizmanto papildu informāciju sistemātiski, ja vien, kā norāda Komisija, šāda vajadzība tām netiek īpaši uzsvēta. Mēs neguvām pierādījumus, ka mūsu izlasē iekļautās struktūras būtu izmantojušas citus informācijas avotus, izņemot, lai veiktu *ex ante* pārbaudes (piemēram, par saņēmēju statūtu atbilstību ES vērtībām) un lai pārbaudītu izslēgšanas situācijas un pieteikumu iesniedzēju deklarācijas.

55 Lai mazinātu reputācijas risku, ka ES finansē struktūras, kas neievēro ES vērtības, Komisija kopš 2023. gada vidus nodrošina mācības un sniedz prezentācijas. 2024. gadā Komisija pieņēma iekšējos norādījumus par to, kā jārikojas, ja ES vērtības netiek ievērotas. Iespējamā rīcība ietvēra gan maksājumu apturēšanu, gan dotācijas samazināšanu vai

pārtraukšanu, taču nebija minēts, kā būtu jāpārbauda šā pienākuma izpilde vai kā izvērtēt neatbilstības nopietnību. Piemēram, Zviedrijas iestādes (dalītā pārvaldība) mūs informēja, ka tās vēl nav saņēmušas norādījumus un veic izmeklēšanu tikai tad, ja tām ir aizdomas par neatbilstību.

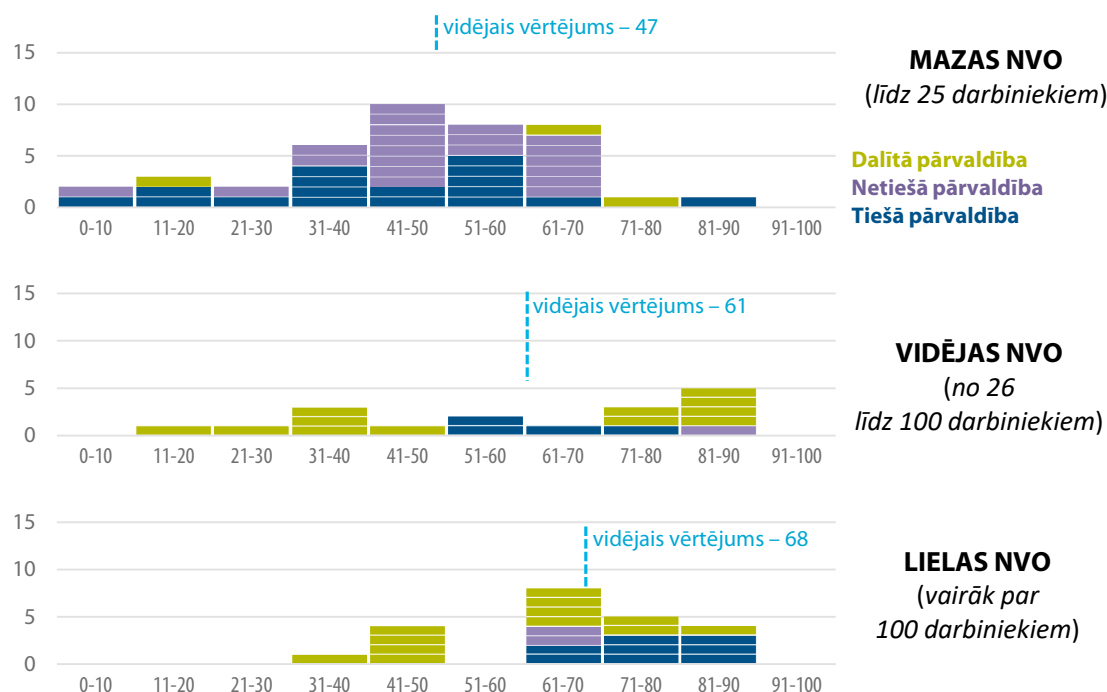
- 56** Atšķirībā no citām privātām bezpeļņas organizācijām, kad nepieciešama informācija par to galīgajiem īpašniekiem, NVO nevienam nepieder, un tas nozīmē, ka nav viegli atbildēt uz jautājumu par to, kas “aiz tām stāv”. Spēkā esošie ES tiesību akti neuzliek Komisijai un citām īstenošanas struktūrām pienākumu pārbaudīt NVO finansējuma avotus. Ja tiek veikta tiesību aktos paredzētā finanšu stabilitātes pārbaude, tas sniedz ES līdzekļu pārvaldītājiem iespēju izvērtēt NVO finansējuma avotus, tādējādi ļaujot identificēt, kas “aiz tiem stāv”, un apzināt jebkurus interešu konfliktus vai riskus, kas apdraud NVO neatkarību no konkrētiem līdzekļu devējiem. Pārbaudot izlasi, mēs neguvām pierādījumus tam, ka šāda finansējuma avotu pārbaude būtu veikta.
- 57** Mēs veicām papildu pārbaudes, piemēram, izskatījām ārējo datu sniedzēju datubāzes (pamatojoties uz publiski pieejamajiem datiem) un tieši iztaujājām NVO, kā rezultātā konstatējām, ka valsts iestādes bija galvenais finansējuma avots lielākajai daļai saņēmēju. Mēs ieguvām informāciju par 51 no 90 mūsu izlasē iekļautajām struktūrām. 2022. un 2023. gadā vairāk nekā 85 % no šīs 51 NVO finansēja galvenokārt no publiskiem avotiem, un tas, ka ES budžets bija galvenais finansējuma avots pusei no tām, liecina, ka ir rūpīgi jāpārbauda saņēmēju atbilstība ES vērtībām.

Mūsu izlasē iekļauto NVO pārredzamības prakse ļoti atšķiras, un lielākām NVO ir labāki rezultāti

- 58** Mēs vērtējām izlasē iekļauto NVO pārredzamību, pārbaudot informāciju, ko tās par sevi darīja zināmu sabiedrībai. Publiski pieejamās informācijas novērtējuma pamatā bija pārredzamības [standarti](#), kurus izstrādāja Eiropas Padomes rīkotās [Starptautisko NVO konferences](#) NVO tiesību aktu ekspertu padome, kā arī pieeja, ko izmanto divas Spānijas organizācijas: *La Coordinadora de ONG para el desarrollo* ([CONGE](#)) un privāts fonds, kas darbojas kā neatkarīgs NVO vērtētājs ([Fundación Lealtad](#)). Mēs galvenokārt pievēršāmies jomām, kas sniedz informāciju par NVO un to, ko tās dara. Šīs jomas mēs sagrupējām četrās pārredzamības sadaļās: pārvaldes struktūras; pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības; sociālā bāze un atbalsts; un plānošana un ziņošana. [IV pielikumā](#) ir sniegta detalizēta informācija par metodiku, ko izmantojām, lai novērtētu NVO pārredzamību, un par iezīmēm, kas uzlabo vērtējumu.
- 59** Ļoti atšķiras apmērs, kādā NVO īsteno brīvprātīgos pārredzamības pasākumus. Skalā no 0 līdz 100 mūsu izlasē iekļauto NVO kopējais vidējais punktu skaits ir 55 punkti. Tomēr

individuālie vērtējumi svārstījās no 5 līdz 90 punktiem; sk. [III pielikumu](#). Mūsu novērtējums liecina, ka NVO guva labus rezultātus attiecībā uz informācijas norādīšanu par pārvaldības struktūrām, kā arī pamatuzdevumiem, nākotnes redzējumu un vērtībām. Tomēr to sociālā bāze, atbalsts un finanšu pārskati parasti ir mazāk pārredzami. Lai gan NVO parasti norāda savus galvenos līdzekļu devējus, tās reti dara zināmas ziedotās summas un attiecīgos periodus. [6. attēlā](#) ir parādīts mūsu novērtējuma kopsavilkums par NVO kopējo brīvprātīgo pārredzamību, un [V pielikumā](#) ir sniegti detalizēti rezultāti par katru sadaļu, ko ņēmām vērā, novērtējot brīvprātīgo pārredzamību.

6. attēls. | Brīvprātīgo pārredzamības pasākumu novērtējumā mazas NVO saņem mazāk punktu nekā vidējas un lielas NVO

Piezīme. Vidējā vērtējuma bāze ir izlasē iekļautie 90 saņēmēji. Grafikos ir attēlota informācija par 80 NVO, kuras varējām klasificēt pēc lieluma. Katra rūts apzīmē vienu atlasīto NVO.

Avots: ERP.

- 60** Mēs konstatējam, ka galvenais faktors, kas nosaka NVO pārredzamības līmeni, ir tās lielums, jo īpaši administratīvās spējas ziņā. Mūsu izlasē iekļautās mazās NVO, t. i., kurās ir mazāk par 25 darbiniekiem, ieguva vidēji 47 punktus, un tas ir zem visas izlases vidējā vērtējuma (55 punkti); lielās NVO ar vairāk nekā 100 darbiniekiem vidēji saņēma 68 punktus. Septiņām mūsu izlasē iekļautajām organizācijām nebija pastāvīgu darbinieku, jo tās pieņēma darbā cilvēkus tikai tādu projektu īstenošanai, par kuriem bija saņemts finansējums.
- 61** Spānijā, kas ir viena no trim mūsu apmeklētajām dalībvalstīm, mēs novērojam dažādus akreditācijas procesus, kurus NVO var iziet papildus ziņošanas pienākumiem, kas izriet no

līgumiskas vienošanās, ES tiesību aktiem un valsts tiesību aktiem. Akreditācijas procesi ir saistīti ar NVO vadību, pārvaldību un pārredzamību. NVO akreditācijas procesu mērķis Spānijā ir pārbaudīt publiskā un privātā finansējuma avotu izcelsmi, sociālo bāzi un atbalstu (tās var būt grupas un struktūras, kas atbalsta NVO darbu, piemēram, privātpersonas, līdzekļu devēji un brīvprātīgie), galvenos līdzekļu devējus un tīklus, pie kuriem pieder NVO.

- 62** Spānijas NVO mūsu dalītās pārvaldības izlasē saņēma vidēji 71 punktu. Tas norāda, ka akreditācijas process varētu būt stimuls NVO kļūt pārredzamākām. No 10 Spānijas NVO piecām ir pārredzamības akreditācija, un četras no tām ir vidēja lieluma NVO un viena NVO – maza. Salīdzinājumam – Vācijas un Zviedrijas NVO vērtējumi bija tuvu vidējam rādītājam, un šāda veida akreditācija bija arī vienai lielai Vācijas NVO.
- 63** ES finansētās NVO pārāk bieži neiesaistās akreditācijas procesā ar mērķi iegūt pārredzamības sertifikātu. Mēs konstatējām, ka astoņām no izlasē iekļautajām 90 NVO bija pārredzamības sertifikāts, ko piešķirā no NVO neatkarīgas privātas struktūras. Divas dažādas Spānijas organizācijas, kas specializējas NVO pārvaldībā un pārredzamībā, sertificēja piecas Spānijas NVO, savukārt Zviedrijas organizācija, kas specializējas NVO līdzekļu piesaistē, sertificēja vienu Zviedrijas NVO. Mēs arī apzinājām divas citas NVO – vienu Vācijā un vienu Beļģijā –, kurām ir pārredzamības sertifikāts, ko bija izsniegušas sertifikācijas organizācijas attiecīgajās valstīs.
- 64** Mēs nekonstatējām būtiskas atšķirības NVO brīvprātīgās pārredzamības vērtējumos saistībā ar pārvaldības veidu, saskaņā ar kuru tās tika finansētas. Saskaņā ar netiešo pārvaldību finansētās NVO saņēma nedaudz mazāku vērtējumu, galvenokārt tāpēc, ka tās ir mazas, un daudzas no tām nodarbina mazāk par pieciem cilvēkiem. Tas ir tāpēc, ka daļa no mūsu netiešās pārvaldības izlases tiek finansēta no “Erasmus+” un ESC, un šā finansējuma saņēmēji bieži vien ir mazas NVO.

Šo ziņojumu 2025. gada 25. februāra sēdē Luksemburgā pieņēma V apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Jan Gregor*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikumi

I pielikums. – Par revīziju

NVO piešķirtais ES atbalsts un piemērojamās pārredzamības prasības

- 01** Līgumā par Eiropas Savienību ir uzsvērts, cik svarīga ir atklāta, pārredzama un regulāra sadarbība ar pilsoniskās sabiedrības un tās apvienību pārstāvjiem¹, kuru apakšgrupa ir NVO. Lai gan pilsoniskās sabiedrības organizācijas ietver arodbiedrības, darba devēju apvienības un reliģiskās iestādes, NVO raksturiezīme ir tāda, ka tai jādarbojas neatkarīgi no valdības ietekmes. NVO galvenokārt iesaistās tādās jomās kā sociālā iekļaušana, vienlīdzīgas iespējas, dzimumu līdztiesība, klimata un vides aizsardzība, kā arī pētniecība un inovācija vai nu ES ārējās darbības, vai arī ES iekšpolitikas ietvaros. Komisija ir apņēmusies ar ES finansējumu un dažādām politikas iniciatīvām² atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizāciju lomu demokrātiskas politikas veidošanā un spēcīgākā Eiropā.
- 02** Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) definē NVO kā jebkuru bezpeļņas struktūru, kas izveidota nolūkā sasniegt kopīgus mērķus un ideālus bez būtiskas valdības kontrolētas līdzdalības vai pārstāvības³. Dažās dalībvalstīs NVO definīcija ir dota tiesību aktos, citās – izsecināma pēc to darbības rakstura. Savā 2018. gada īpašajā ziņojumā par ES finansējumu NVO, galvenokārt ārējās darbības jomā, mēs norādījām, ka, lai gan termins “NVO” tiek plaši lietots, saistībā ar ES finansētām darbībām nav vienotas definīcijas. Mēs ieteicām Komisijai noteikt skaidrus kritērijus NVO identificēšanai, lai finanšu dati par ES finansējumu NVO būtu ticamāki. Mēs arī ieteicām uzlabot informāciju par NVO izmantoto finansējumu, lai nodrošinātu, ka tiek publicēta pareiza informācija, un

¹ Līgums par Eiropas Savienību, 11. pants.

² Komisijas tīmekļa vietne.

³ *Development Assistance Committee Members and Civil Society, OECD, 2020*, 28. lpp.

ieteicām pārbaudīt, kā tiek piemēroti noteikumi par tālāku piešķiršanu. Komisija kopumā ieviesa šos ieteikumus⁴.

- 03** 2024. gada septembrī ES likumdevēji atjaunināja [Finanšu regulu](#), un tās 2. panta 49. punktā definēja NVO šādi: *“nevalstiska organizācija” ir brīvprātīga, no valdības neatkarīga bezpeļņas organizācija, kas nav politiska partija vai arodbiedrība*. Tā kā definīcija tika ieviesta ar mērķi palielināt pārredzamību attiecībā uz tiem ES līdzekļu saņēmējiem, kas ir NVO⁵, likumdevēji arī noteica, ka ES dotāciju pieteikumu iesniedzējiem būs jānorāda, vai tie atbilst šai definīcijai.
- 04** NVO nav viendabīga grupa. Tās var būt gan mazas organizācijas, kas darbojas vietējā līmenī, gan lielas starptautiskas NVO, kas darbojas vairākās valstīs. Dažu NVO gada budžets ir mazāks par 10 000 EUR, un tās pieņem darbiniekus tikai konkrētu projektu īstenošanai, savukārt citu organizāciju gada budžets pārsniedz vienu miljardu EUR, un tām ir vairāki tūkstoši darbinieku.
- 05** NVO var saņemt ES dotācijas, piemēram, lai īstenotu ES projektu. Vienlaikus tās var būt arī “interesu pārstāvji” (organizācijas, apvienības, grupas un pašnodarbinātas personas), kas veic noteiktas darbības, lai ietekmētu ES politiku un lēmumu pieņemšanu. 2024. gada jūnijā ESPR bija reģistrētas vairāk nekā 3500 NVO, platformas, tīkli u. tml. Vairāk nekā 900 no tām 2021.–2023. gada periodā saņēma ES dotācijas⁶. Pēc Katargeitas skandāla 2022. gadā pieauga spiediens stiprināt pārredzamības standartus, kas piemērojami tām NVO, kuras saņem ES finansējumu. Ņemot vērā šīs bažas, Eiropas Parlaments 2024. gada janvārī pieņēma rezolūciju⁷, kurā mudināja uzlabot pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā uz ES finansējuma sadali saņēmējiem, tostarp NVO.
- 06** Starptautiskie standarti⁸ nosaka, ka publiska pārredzamība paredz to, ka iedzīvotājiem tiek sniegta pienācīga informācija, lai viņi varētu prasīt atbildību no publisko lēmumu pieņēmējiem. Pārredzamība nozīmē zināt ne tikai to, kam, kāpēc un kādam nolūkam

⁴ ERP pārskats par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2021. gada beigās).

⁵ Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 8. apsvērums.

⁶ Eiropas datu oficiālais portāls.

⁷ Eiropas Parlamenta 2024. gada 17. janvāra rezolūcija par ES budžeta finansētu nevalstisku organizāciju pārredzamību un pārskatatbildību (2023/2122(INI)).

⁸ ESAO (2017), *OECD Budget Transparency Toolkit: Practical Steps for Supporting Openness, Integrity and Accountability in Public Financial Management*, OECD Publishing, Parīze; Starptautiskais Valūtas fonds; un *Transparency International*.

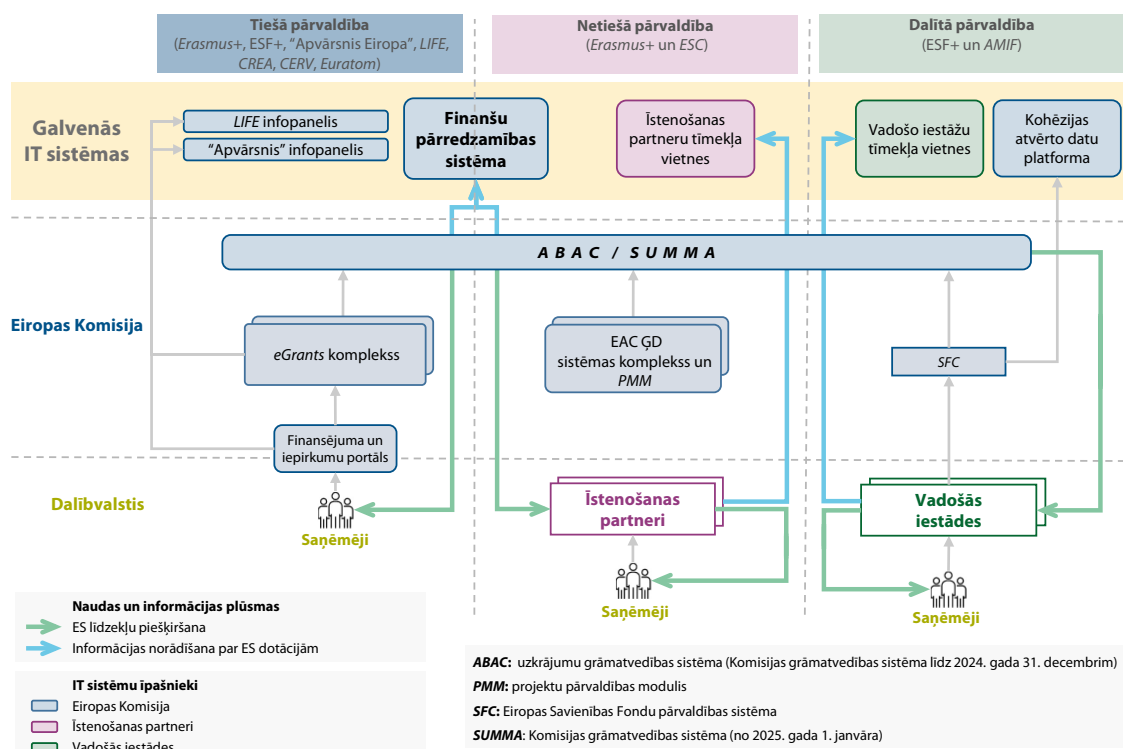
piešķirti ES līdzekļi, bet arī to, kā tie izlietoti un kādas ir iesaistītās summas. **1. attēlā** parādīti faktori, kas nosaka, vai ir izpildītas pārredzamības prasības.

07 Finanšu regulā kā viens no budžeta pamatprincipiem ir noteikta pārredzamība, kas paredz, ka Komisijai ir pienācīgi un savlaicīgi jādara pieejama informācija par ES līdzekļiem⁹. Regulā ir ietvertas īpašas pārredzamības prasības, kas paredz, ka Komisijai un struktūrām, kuras īsteno ES budžetu, jāpublicē informācija par tiešā pārvaldībā esošo ES līdzekļu saņēmējiem. Attiecībā uz dotāciju un līgumu pārvaldības procedūrām Finanšu regulā un nozaru tiesību aktos ir noteiktas papildu pārredzamības prasības. Dažas dalībvalstis ir ieviesušas arī savas pārredzamības prasības. NVO var arī pašas regulēt savu pārredzamības praksi un sniegt informāciju pēc savas iniciatīvas. **II pielikumā** ir sniegta sīkāka informācija par ES pārredzamības prasībām.

08 **FTS** ir publiski pieejama ES budžeta finansējuma saņēmēju datubāze. Tajā norādīta finanšu informācija par pirmā līmeņa darījumiem tiešā un netiešā pārvaldībā. Tas ir galvenais pārredzamības instruments attiecībā uz ES līdzekļu saņēmējiem, kurus finansē saskaņā ar šiem diviem pārvaldības veidiem. Struktūra tiek atzīmēta **FTS** kā NVO, pamatojoties uz ES līdzekļu saņēmēja pašdeklarāciju. Īstenošanas partneriem un dalībvalstu iestādēm savās tīmekļa vietnēs ir jāpublicē informācija par ES finansējumu, ko tās piešķirušas saņēmējiem. **1. attēlā** ir parādītas galvenās IT sistēmas, kuras Komisija un citas īstenošanas struktūras izmanto, lai darītu zināmu informāciju par ES finansējumu.

⁹ Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 38. pants.

1. attēls | Informācija par ES finansējumu tiek norādīta vairākās IT sistēmās

Avots: ERP.

NVO piešķirtais ES finansējums

- 09** ES finansējums NVO galvenokārt tiek piešķirts kā dotācijas, uz kurām var pretendēt dažādu veidu saņēmēji. Tāpēc NVO ir jāievēro ES pārredzamības prasības (**II pielikums**), kas piemērojamas visu veidu saņēmējiem.
- 10** 2021.–2023. gada periodā Komisija *FTS* norādīja, ka tā ir uzņēmusi saistības piešķirt NVO 3,4 miljardus EUR no tieši pārvaldītā finansējuma iekšpolitikas jomai un 1,4 miljardus EUR darbībām, kas tiek pārvaldītas netieši ar īstenošanas partneru starpniecību. Kopā šīs summas, kuras saņēma 5000 NVO, veido 5 % no visiem tieši un netieši pārvaldītajiem izdevumiem iekšpolitikā. No šīm summām Komisija 261 miljonu EUR paredzēja tikai NVO un piešķirā darbības dotāciju veidā.
- 11** Informācija par NVO piešķirto ES finansējumu saskaņā ar dalītas pārvaldības programmām nav konsolidēta un pieejama ES līmenī. Pēc mūsu pieprasījuma dalībvalstis ziņoja, ka

laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam tās aptuveni 7500 NVO ir piešķirušas 2,6 miljardus EUR no diviem lielākajiem ES finansējuma avotiem:

- 2,2 miljardus EUR no ESF+, kas ir vairāk nekā 2 % no kopējā 95,1 miljarda EUR, par ko uzņemtas saistības līdz 2023. gada beigām;
- 0,4 miljardus EUR no AMIF, kas ir vairāk nekā 7 % no kopējiem 5,5 miljardiem EUR, par ko uzņemtas saistības līdz 2023. gada beigām.

Revīzijas tvērums un pieeja

12 Ņemot vērā Eiropas Parlamenta aicinājumu nodrošināt lielāku ES finansējuma pārredzamību un pārskatatbildību, NVO svarīgo lomu demokrātiskā politikas veidošanā un 2024. gada Finanšu regulas mērķi uzlabot pārredzamību attiecībā uz NVO, kas saņem ES līdzekļus (sk. **03.** punktu), mēs nolēmām vērtēt NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību ES iekšpolitikā.

13 Mēs īpaši analizējam, vai Komisija, tās īstenošanas partneri un dalībvalstis:

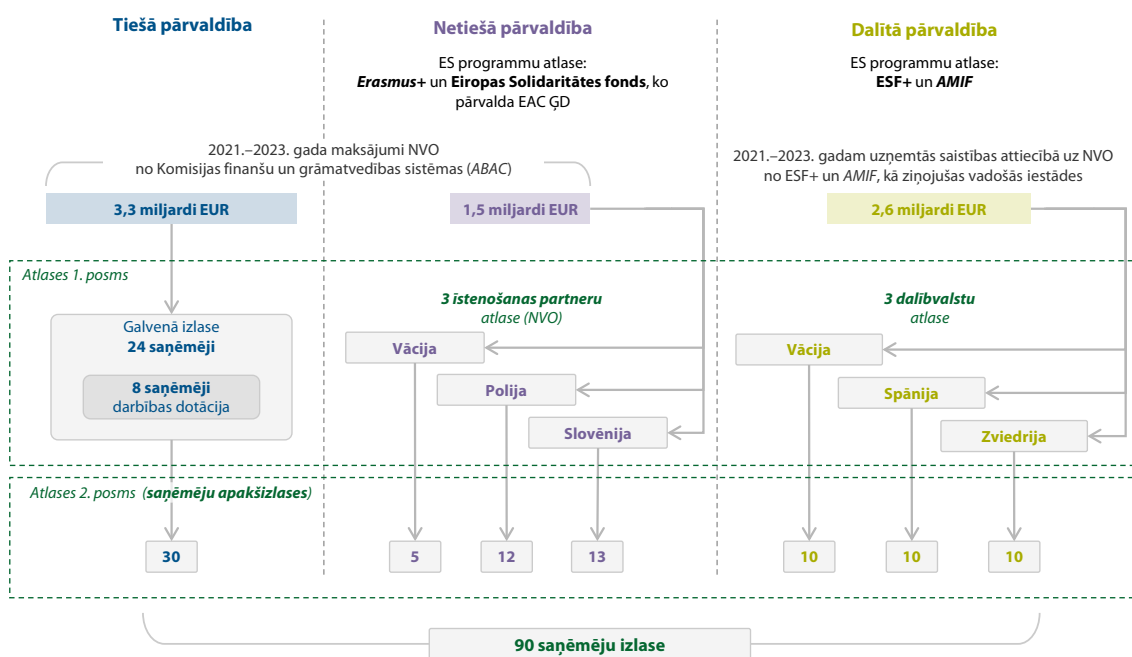
- vāc un dara pieejamus ticamus datus par NVO piešķirto ES finansējumu;
- pienācīgi novērtēja galvenās pārredzamības prasības, kas piemērojamas NVO, kuras saņem ES līdzekļus, kā arī to, vai šīs NVO ievēro ES vērtības.

14 Mūsu revīzijas tvērums aptvēra finansējumu ES iekšpolitikai 2021.–2023. gada periodā. Mēs aplūkojam ES finansējumu, kas NVO piešķirts saskaņā ar visiem pārvaldības veidiem, proti, Komisijas īstenošanā tieši vai netieši (ar īstenošanas partneru starpniecību) pārvaldībā un dalībvalstu īstenošanā dalītā pārvaldībā ar dalībvalstīm (ar valsts vai reģionālo iestāžu starpniecību). Šajā ziņojumā mēs izmantojam terminu “iekšpolitika” visām ES programmām, kas nav ārējā darbība (6. izdevumu kategorija “Kaimiņvalstis un pasaule”). Revīzija ietvēra šādas galvenās ES iekšpolitikas jomas un programmas, kas paredz NVO finansējumu:

- “Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās”: ESF+, “Erasmus+”, ESC, CREA un CERV;
- “Pētniecība un inovācijas”: “Apvārsnis Eiropa” un Euratom pētniecības un mācību programma;
- “Patvērums, migrācija un integrācija”: AMIF;
- “Vides un klimata pasākumi”: LIFE.

- 15** No revīzijas tvēruma izslēdzām ES ārpolitiku, jo to aptvēra mūsu 2018. gada ziņojums par NVO piešķirto ES finansējumu¹⁰ un pēc tam šo jomu atkārtoti skatījām 2021. gadā¹¹.
- 16** Mēs vērtējam, cik ticama ir Komisijas, tās īstenošanas partneru un dalībvalstu iestāžu publicētā informācija par ES finansējumu NVO, salīdzinot to ar pamatā esošajiem datiem par nejauši atlasītiem 90 saņēmējiem. **2. attēlā** ir aprakstīta izlases veidošana un tās stratifikācija. Izlasē aptvērām visus trīs pārvaldības veidus, un katram veidam atlasījām 30 saņēmējus (sk. **III pielikumu**). Lai uzzinātu NVO viedokli par ES pārredzamības prasībām, mēs nosūtījām aptauju mūsu atlasītajiem saņēmējiem un apspriedāmies ar vēl četrām NVO vai NVO apvienībām. Mēs arī vērtējam, vai šo informāciju bija viegli izmantot turpmākai analīzei. Turklāt mēs novērtējam galvenās sistēmas, kuras Komisija, tās īstenošanas partneri un dalībvalstu iestādes izmanto, lai vāktu informāciju par visu ES finansējumu.

2. attēls | Izlases veidošana

Avots: ERP.

- 17** Lai iegūtu pierādījumus par to, vai ES līdzekļu pārvaldītāji pienācīgi izvērtēja NVO piemērojamo galveno pārredzamības prasību izpildi (sk. **II pielikumu**), mēs pārbaudījām ne tikai ieviestās procedūras, bet arī to, kā tie pārbaudīja mūsu izlasē iekļautos 90 saņēmējus. Tas ietvēra novērtējumu par to, vai dotāciju lēmumi bija pamatoti pārredzamā veidā un vai par dažādiem ES līdzekļiem bija pieejams līdzīgs informācijas

¹⁰ Īpašais ziņojums 35/2018.

¹¹ Pārskats par ES budžeta sniegumu (stāvoklis 2021. gada beigās).

apjoms. Mēs arī pārbaudījām, vai sistēmas, ko ES līdzekļu pārvaldītāji ir ieviesuši, lai pārliecinātos, ka saņēmēji ievēro ES vērtības, ir drošas un spēj uzrādīt iespējamus pārkāpumus.

- 18** Papildus minētajam darbam mēs iztaujājām darbiniekus Komisijas Budžeta ģenerāldirektorātā, EMPL ĢD, pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorātā; migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorātā, *CINEA*, *EACEA*, Eiropas Pētniecības padomes izpildaģentūrā un Eiropas Veselības un digitālajā izpildaģentūrā. Mēs arī nosūtījām anketas valsts un reģionālajām iestādēm, lai iegūtu informāciju par NVO piešķirto ES finansējumu saskaņā ar dalītu pārvaldību un par valstu pārredzamības prasībām un attiecīgajām pārbaudes sistēmām.
- 19** Revīzijas apmeklējumiem mēs atlasījām trīs dalībvalstis (Vāciju, Spāniju un Zviedriju). Nolūkā panākt līdzsvarotu analīzi mūsu galvenais atlases kritērijs bija tā NVO paredzētā ES finansējuma būtiskums, par kuru šajās valstīs 2021.–2023. gadā uzņemtas saistības. Turklāt mēs izmantojām datu analīzes metodes ar mērķi veikt kontrolpārbaudes starp attiecīgajām sistēmām, datubāzēm un portāliem, kuros atrodama finanšu informācija par NVO paredzēto ES finansējumu.

II pielikums. — ES juridiskais pamats pārredzamības prasībām atsevišķās ES programmās

ES regulas, kurās noteiktas pārredzamības prasības

Pārredzamības prasība	Finanšu regula, 2018. g.	Kopīgo noteikumu regula	Citu ES programmu juridiskais pamats
Piešķirt dotācijas pēc publicētiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus	189. pants	49. pants	
Publicēt informāciju par saņēmējiem un citu informāciju	38. pants	48. pants	
ES līdzekļu pamanāmība	63. panta 1. punkts, 154. panta 2. punkts un 201. pants	46. un 47. pants	
Apstiprināt ES finansējuma saņemšanu		50. pants	Regulas (ES) Nr. 1293/2013 21. pants (<i>LIFE</i>) Regulas (ES) 2021/695 51. pants ("Apvārsnis Eiropa") Regulas (ES) 2021/817 25. pants (" <i>Erasmus+</i> ") Regulas (ES) 2021/888 22. pants (Eiropas Solidaritātes korpus) Regulas 2021/692 20. pants (programma "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības") Regulas (ES) 2021/818 23. pants (" <i>Radošā Eiropa</i> ")

Avots: ERP.

III pielikums. – Pamatinformācija par mūsu izlasē iekļautajām struktūrām

Informācija par mūsu izlasē iekļautajām struktūrām 14 valstīs

Atsauce izlasē	Valsts	ES programma	Dotācijas summa (tūkstoši EUR)	Lielums (darbinieku skaits)	Pārredzamības sertifikācija	Mūsu pārredzamības rādītājs – kopā
DM01	ES	“Apvārsnis Eiropa”	5 460	liela	NĒ	80
DM02	ES	“Apvārsnis Eiropa”	2 241	liela	NĒ	65
DM03	BE	“Erasmus+”	140	maza	NĒ	60
DM04	BE	“Apvārsnis Eiropa”	4 187	maza	NĒ	5
DM05	FR	“Erasmus+”	2 220	vidēja	NĒ	50
DM06	SE	CREA	160	maza	NĒ	55
DM07	AT	“Erasmus+”	280	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	65
DM08	DE	“Apvārsnis Eiropa”	7 317	liela	NĒ	60
DM09	BE	CREA	1 153	maza	JĀ	90
DM10	BE	ESF+	174	maza	NĒ	40
DM11	DE	“Apvārsnis Eiropa”	975	liela	NĒ	80
DM12	MT	“Apvārsnis Eiropa”	1 061	maza	NĒ	15
DM13	DE	“Apvārsnis Eiropa”	8 865	liela	NĒ	90
DM14	PT	“Apvārsnis Eiropa”	1 625	liela	NĒ	90
DM15	AT	CERV	503	maza	NĒ	60
DM16	SK	CERV	257	maza	NĒ	20
DM17	DE	CERV	525	maza	NĒ	55
DM18	IT	“Erasmus+”	86	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	70
DM19	IT	LIFE	1 580	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	30
DM20	EL	ISF	283	maza	NĒ	35

Atsauce izlasē	Valsts	ES programma	Dotācijas summa (tūkstoši EUR)	Lielums (darbinieku skaits)	Pārredzamības sertifikācija	Mūsu pārredzamības rādītājs – kopā
DM21	DE	EURATOM	102 000	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	75
DM22	BE	“Erasmus+”	125	maza	NĒ	50
DM23	BE	ESF+	1 023	maza	NĒ	35
DM24	FR	CREA	255	maza	NĒ	25
DM25	BE	CREA	483	maza	NĒ	40
DM26	BE	ESF+	816	maza	NĒ	55
DM27	SE	ESF+	165	maza	JĀ	70
DM28	BE	LIFE	700	vidēja	NĒ	75
DM29	DE	LIFE	700	vidēja	NĒ	55
DM30	IL	“Apvārsnis Eiropa”	1 300	liela	NĒ	80
IM01	DE	“Erasmus+”	213 200	liela	NĒ	70
IM02	PL	“Erasmus+”	200 722	liela	NĒ	60
IM03	SL	“Erasmus+”	7 665	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	45
IM04	SL	“Erasmus+”	151	maza	NĒ	65
IM05	SL	“Erasmus+”	23	maza	NĒ	40
IM06	SL	“Erasmus+”	60	maza	NĒ	40
IM07	SL	ESC	28	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	55
IM08	SL	ESC	7	maza	NĒ	65
IM09	SL	ESC	28	maza	NĒ	60
IM10	SL	“Erasmus+”	44	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	50
IM11	SL	“Erasmus+”	120	maza	NĒ	70
IM12	SL	“Erasmus+”	10	maza	NĒ	65
IM13	SL	ESC	48	maza	NĒ	45
IM14	SL	“Erasmus+”	309	maza	NĒ	55
IM15	SL	“Erasmus+”	29	maza	NĒ	55
IM16	PL	“Erasmus+”	39	maza	NĒ	30
IM17	PL	“Erasmus+”	60	maza	NĒ	5
IM18	PL	ESC	30	maza	NĒ	45

Atsauce izlasē	Valsts	ES programma	Dotācijas summa (tūkstoši EUR)	Lielums (darbinieku skaits)	Pārredzamības sertifikācija	Mūsu pārredzamības rādītājs – kopā
IM19	PL	"Erasmus+"	57	maza	NĒ	50
IM20	PL	"Erasmus+"	29	maza	NĒ	45
IM21	PL	"Erasmus+"	400	maza	NĒ	85
IM22	PL	"Erasmus+"	32	maza	NĒ	60
IM23	PL	"Erasmus+"	25	maza	NĒ	45
IM24	PL	"Erasmus+"	52	maza	NĒ	50
IM25	PL	"Erasmus+"	29	maza	NĒ	45
IM26	PL	"Erasmus+"	250	maza	NĒ	65
IM27	DE	"Erasmus+"	291	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	35
IM28	DE	"Erasmus+"	810	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	60
IM29	DE	"Erasmus+"	731	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	70
IM30	DE	"Erasmus+"	400	maza	NĒ	45
SM01	DE	AMIF	1 771	vidēja	NĒ	40
SM02	DE	AMIF	9 742	vidēja	NĒ	40
SM03	DE	AMIF	12 142	maza	NĒ	75
SM04	DE	AMIF	1 922	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	25
SM05	DE	AMIF	707	liela	NĒ	65
SM06	DE	ESF+	3 648	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	50
SM07	DE	ESF+	2 866	liela	JĀ	60
SM08	DE	ESF+	290	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	50
SM09	DE	ESF+	23 559	vidēja	NĒ	45
SM10	DE	ESF+	63	<i>dati nav pieejami</i>	NĒ	55
SM11	ES	AMIF	95	vidēja	JĀ	85
SM12	ES	AMIF	156	liela	NĒ	85
SM13	ES	AMIF	49	vidēja	JĀ	80
SM14	ES	AMIF	159	maza	NĒ	70
SM15	ES	AMIF	84	liela	NĒ	50

Atsauce izlasē	Valsts	ES programma	Dotācijas summa (tūkstoši EUR)	Lielums (darbinieku skaits)	Pārredzamības sertifikācija	Mūsu pārredzamības rādītājs – kopā
SM16	ES	ESF+	13 591	vidēja	NĒ	75
SM17	ES	ESF+	46 670	liela	NĒ	80
SM18	ES	ESF+	33 800	vidēja	JĀ	90
SM19	ES	ESF+	18 506	vidēja	JĀ	85
SM20	ES	ESF+	4 000	maza	JĀ	15
SM21	SE	ESF+	2 253	liela	NĒ	50
SM22	SE	ESF+	5 512	liela	NĒ	80
SM23	SE	ESF+	269	liela	NĒ	50
SM24	SE	ESF+	1 238	vidēja	NĒ	15
SM25	SE	ESF+	1 353	vidēja	NĒ	35
SM26	SE	AMIF	5 536	liela	NĒ	70
SM27	SE	AMIF	818	liela	NĒ	50
SM28	SE	AMIF	280	liela	NĒ	35
SM29	SE	AMIF	5 654	liela	NĒ	70
SM30	SE	AMIF	1 809	vidēja	NĒ	85

Avots: ERP.

IV pielikums. – NVO brīvprātīgās pārredzamības pasākumu novērtēšanai izmantotās metodikas apraksts

Savā novērtējumā par izlasē iekļautajām NVO mēs pārbaudījām informāciju, kas ļauj sabiedrībai izprast, kas šīs NVO ir un ko tās dara.

Mēs meklējam informāciju par to, kā NVO darbojas un kā šis darbs tiek veikts (finanšu resursi un cilvēkresursi); kādi ir iekšējie procesi, lēmumi un iegūtie rezultāti; un kā šī informācija tiek atklātā un skaidrā veidā izplatīta, lai jebkura ieinteresētā persona to varētu viegli atrast.

Metodika

Lai izstrādātu metodiku, mēs apsvērām pārredzamības [standartus](#), kurus izstrādāja Eiropas Padomes rīkotās [Starptautisko NVO konferences](#) NVO tiesību aktu ekspertu padome, kā arī pieeju, ko izmanto divas Spānijas organizācijas: [CONGE](#) un [Fundación Lealtad](#).

Mēs sadalījām novērtējumu četrās sadaļās līdzīgi [CONGE](#) pārredzamības un labas pārvaldības metodei (sk. “pārvaldības struktūra”, “pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības”, “sociālā bāze un atbalsts” un “plānošana un ziņošana”), jo šāds dalījums aptver Eiropas Padomes galvenos piemērojamos standartus un sniedz konkrētus jautājumus katrā sadaļā. Mēs izvērtējam publiski pieejamo informāciju par 90 mūsu izlasē iekļautajām NVO un par katru sadaļu piešķirām līdz 100 punktiem (sk. [Tabulu](#)). Kopējais vērtējums ir vidējais punktu skaits, kas iegūts katrā no četrām sadaļām.

ERP novērtējuma tabula par NVO brīvprātīgajiem pārredzamības pasākumiem

Joma Jautājums Piešķirtie punkti		
Pārvaldības struktūra	Vai pārvaldības struktūras sastāvs ir pieklūstams un publiski pieejams?	30
	Vai ir darīta zināma saistība ar citām iestādēm?	30
	Vai organizācijas struktūra ir pieklūstama un publiski pieejama?	10
	Vai statūti un attiecīgie noteikumi ir pieklūstami un publiski pieejami?	30
Pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības	Vai pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības ir pieklūstamas, publiski pieejamas un atbilst ES vērtībām?	75
	Vai informācija par vēsturiskām izmaiņām ir pieklūstama un publiski pieejama?	10

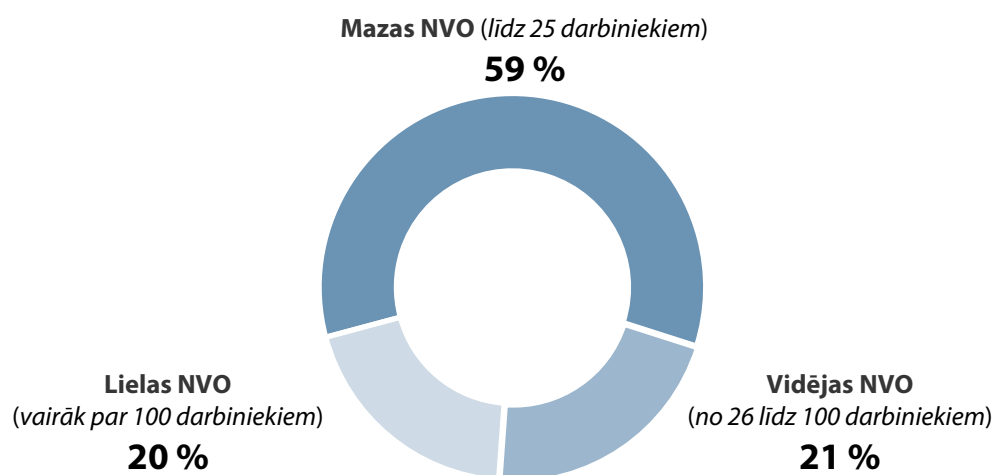
Joma Jautājums Piešķirtie punkti		
	Vai rīcības kodeksi (iekšējie vai NVO pieņemtie) ir pieklūstami, publiski pieejami, atbilst ES vērtībām un ietver mehānismus iespējamo interešu konfliktu pienācīgai pārvaldībai?	15
Sociālā bāze un atbalsts	Vai grupas un struktūras, kas oficiāli atbalsta NVO darbu, ir publiski norādītas tās tīmekļa vietnē?	25
	Vai kvantitatīvie dati par NVO darbiniekiem ir publiski pieejami?	15
	Vai ir publicēts pieklūstams to tīklu vai federāciju saraksts, pie kā pieder NVO?	15
	Vai saraksts ar publiskām un privātām juridiskām personām, kuras finansē NVO, ir pieklūstams un publiski pieejams?	10
	Vai ir iespējams pieklūt kanāliem informācijas pieprasīšanai un sūdzību iesniegšanai par NVO?	15
	Vai informācija par NVO (galvenā biroja) ģeogrāfisko izvietojumu ir pieklūstama un publiski pieejama?	10
	Vai ir publicēts pieklūstams saraksts ar publisko atbalstu un publiskajām un privātajām subsīdijām?	10
Plānošana un ziņošana	Vai stratēģiskā plānošana ir pieklūstama un publiski pieejama?	20
	Vai NVO gada pārskati ir pieklūstami un publiski pieejami?	25
	Vai ir pieklūstams un publiski pieejams darbības pārskats?	15
	Vai NVO ziņo par saņemto līdzekļu izcelsmi un izmantošanu?	15
	Vai darbības pārskati sniedz informāciju par visām programmām un projektiem?	15
	Vai NVO finanšu investīciju politika ir publiski pieejama?	10

Avots: ERP, pamatojoties uz [CONGE pārredzamības un labas pārvaldības metodi](#).

V pielikums. — Mūsu novērtējuma rezultāti par NVO brīvprātīgajiem pārredzamības pasākumiem

Mēs pārbaudījām saņēmēju izlasi. [1. attēlā](#) parādīts mūsu atlasīto NVO lielums.

1. attēls | Lielākā daļa mūsu izlasē iekļauto NVO ir mazas

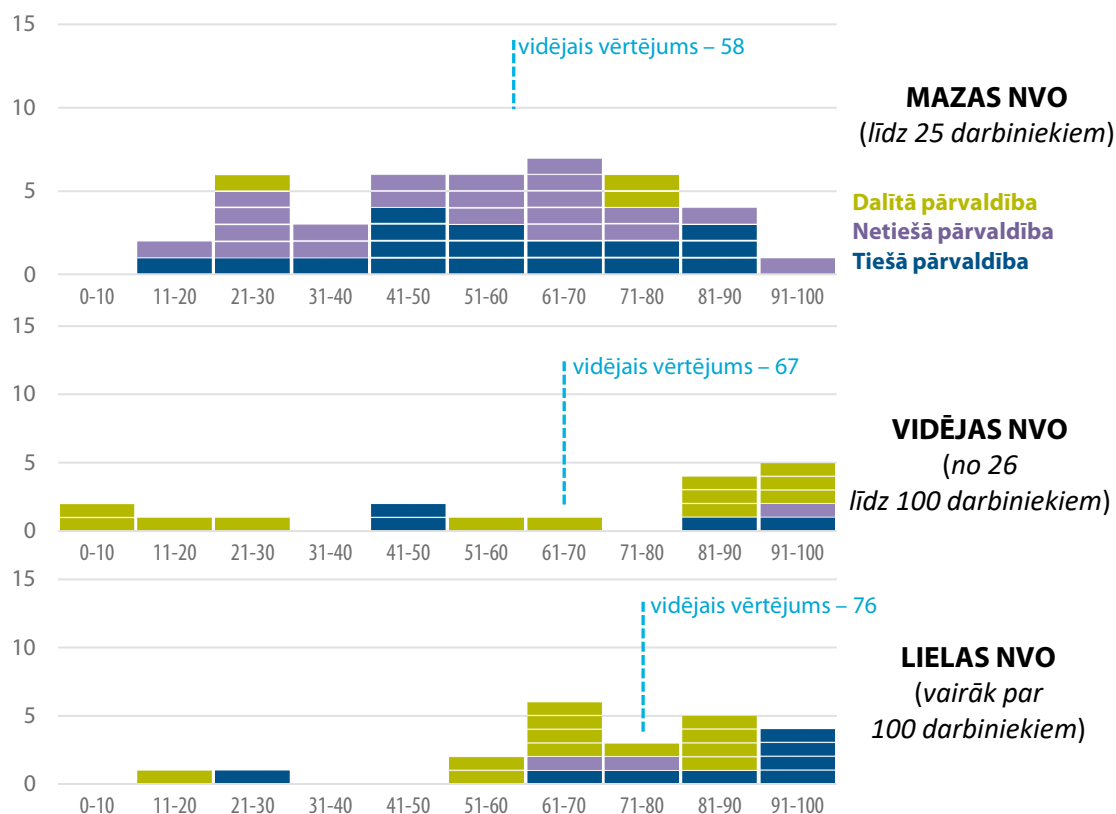
Avots: ERP, pamatojoties uz aptauju, ko nosūtījām NVO.

Pārvaldības struktūra

Šajā daļā vidējais punktu skaits ir 65 un mediānais punktu skaits ir 70, ko veicināja augstie vērtējumi, kurus ieguvušas NVO, kas finansētas saskaņā ar tiešo un dalīto pārvaldību. Neatkarīgi no lieluma un pārvaldības veida dažas NVO saņēma 91–100 punktu. Zemāko punktu skaitu – 40 vai mazāk – ieguva mazas NVO, kuras galvenokārt finansē saskaņā ar netiešo pārvaldību.

Punktu skaits ievērojami palielinājās arī tad, ja tika norādīta informācija par saistību ar citām iestādēm, kā arī, ja ir pieejami statūti.

2. attēls. | Pārredzamības vērtējums sadaļā “Pārvaldības struktūra”

Piezīme. Vidējā vērtējuma bāze ir izlasē iekļautie 90 saņēmēji. Grafikos ir attēlota informācija par 80 NVO (viena rūts ir viena NVO), kuras varējām klasificēt pēc lieluma.

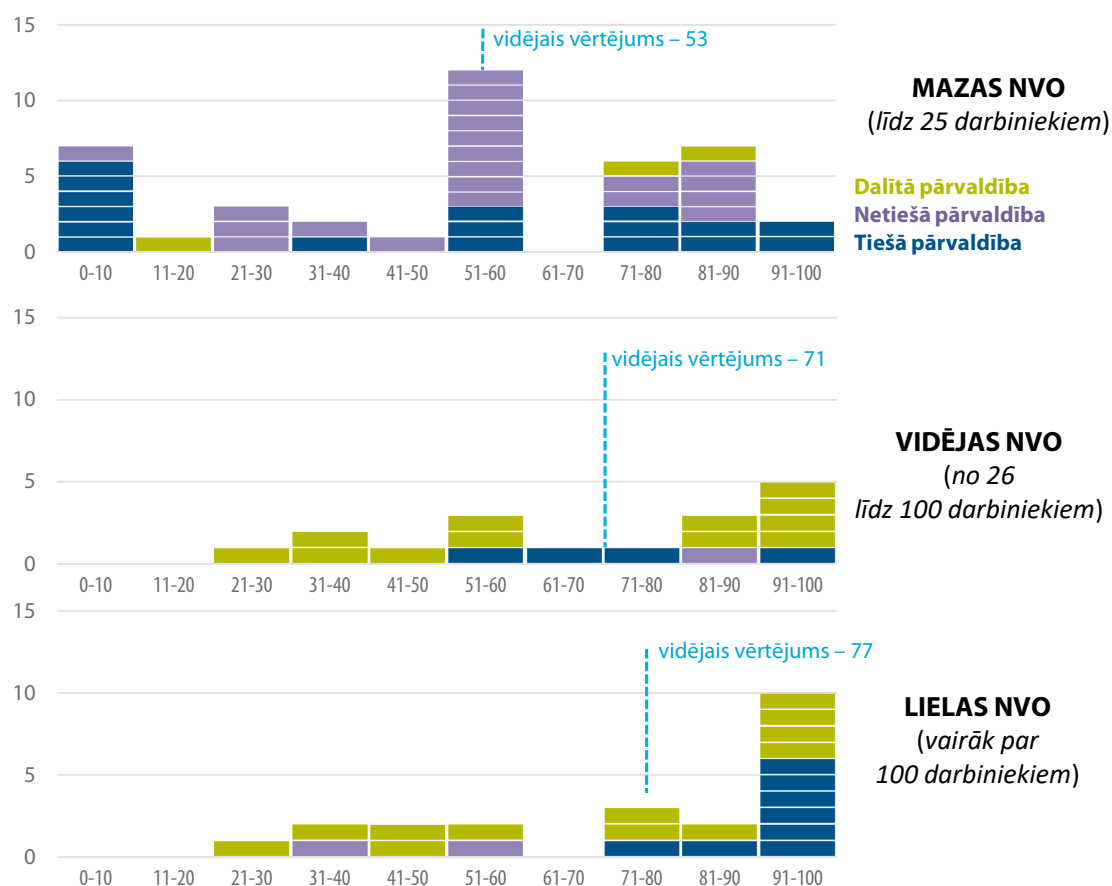
Avots: ERP.

Pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības

Ja informācija bija pieejama tiešsaistē, tas nodrošināja labāku kopējo vidējo un mediāno vērtējumu (attiecīgi 64 un 63). Šajā sadaļā astoņas NVO saņēma maksimālos 100 punktus (sešas tiešā pārvaldībā, bet divas – dalītā). Savukārt mazām NVO bija viszemākie vērtējumi, proti, 11 NVO ieguva 30 vai mazāk punktus.

Lai NVO iegūtu augstu vērtējumu, izšķiroša nozīme bija tam, vai tās pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības bija izteiktas skaidri. Tas ļauj ne tikai noteikt NVO identitāti, bet arī nodrošināt atbilstību NVO definīcijai.

3. attēls. | Pārredzamības vērtējums sadaļā “Pamatuzdevums, nākotnes redzējums un vērtības”

Piezīme. Vidējā vērtējuma bāze ir izlasē iekļautie 90 saņēmēji. Grafikos ir attēlota informācija par 80 NVO (viena rūts ir viena NVO), kuras varējām klasificēt pēc lieluma.

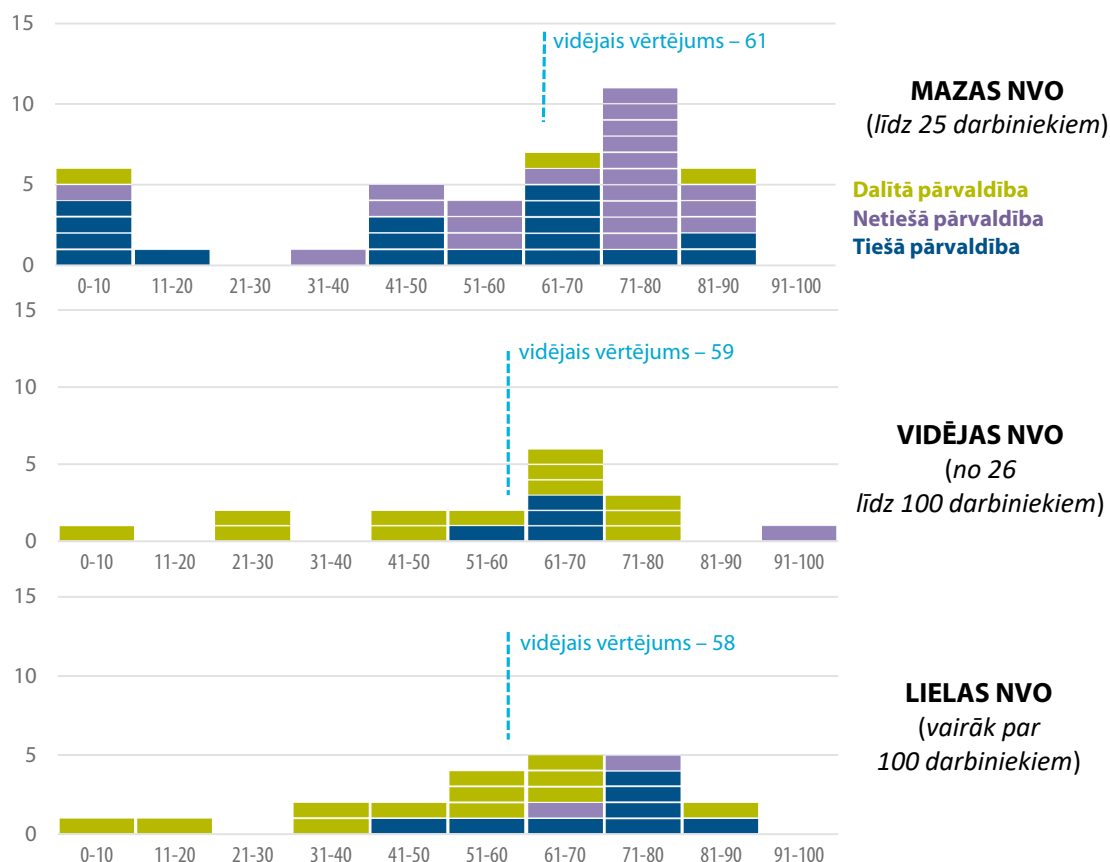
Avots: ERP.

Sociālā bāze un atbalsts

Dažādie vērtējumi šajā sadaļā liecina, ka pārredzamības prakse mūsu izlasē iekļautajās NVO atšķiras. Lielākā daļa no 28 NVO, kurām tika piešķirts vairāk nekā 71 punkts, tika finansētas saskaņā ar netiešo pārvaldību (15 NVO), tostarp vienīgā NVO, kas ieguva 100 punktus. 15 NVO, kurām bija 40 vai mazāk punktu, vidējais vērtējums (58) bija zemāks nekā iepriekšējās sadaļās, bet mediānais vērtējums (65) joprojām bija tāds pats.

Augstāka vērtējuma iegūšanai izšķiroša nozīme bija tam, kas vada NVO, neatkarīgi no tā, vai tās ir grupas/struktūras, nolīgti darbinieki vai līdzekļu devēji.

4. attēls. | Pārredzamības vērtējums sadaļā “Sociālā bāze un atbalsts”

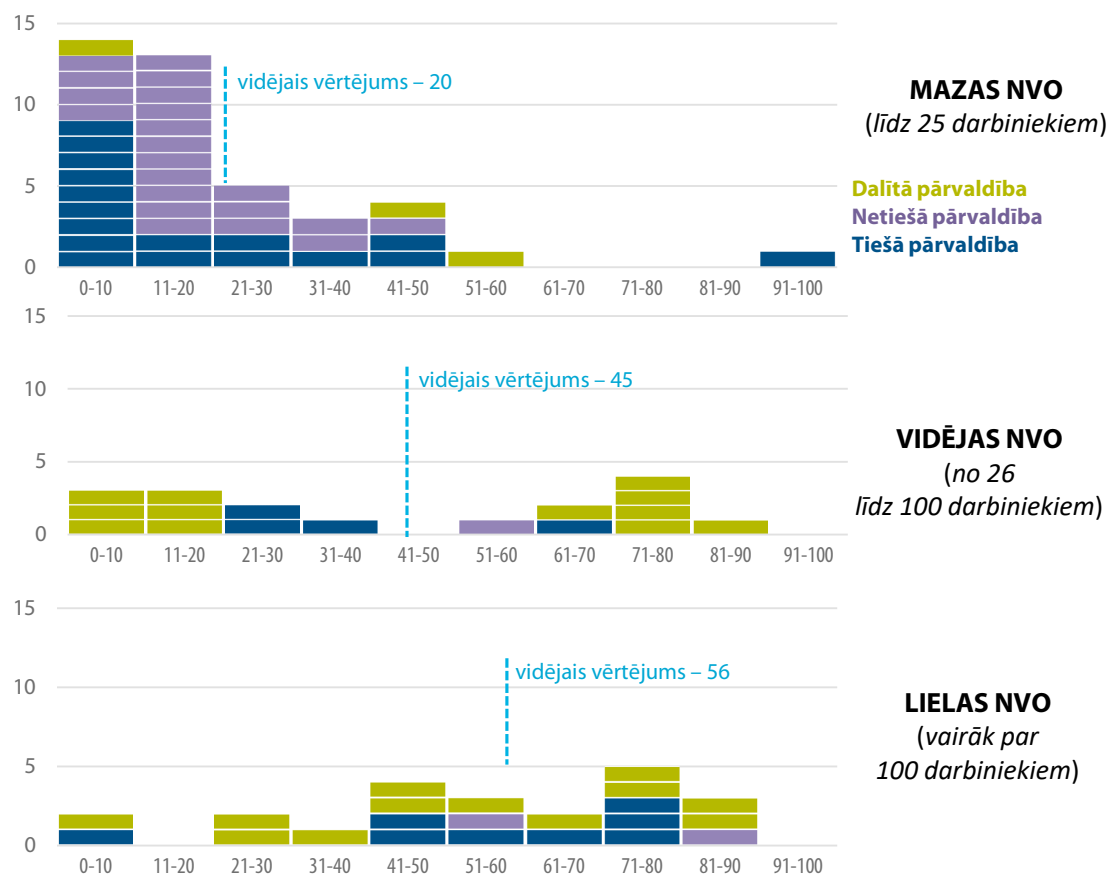
Piezīme. Vidējā vērtējuma bāze ir izlasē iekļautie 90 saņēmēji. Grafikos ir attēlota informācija par 80 NVO (viena rūs ir viena NVO), kuras varējām klasificēt pēc lieluma.

Avots: ERP.

Plānošana un ziņošana

Šajā sadaļā vērojami viszemākie vērtējumi, proti, kopējais vidējais vērtējums ir 33 punkti un mediānais vērtējums – 25, galvenokārt tāpēc, ka 49 NVO saņēma 40 punktus vai mazāk, bet 35 NVO saņēma 20 punktus vai mazāk. Zemos vērtējumus izskaidro tas, ka vairākos no mūsu analizētajiem gadījumiem nav publiski pieejamu gada pārskatu, ziņojuma par līdzekļu izcelsmi un īstenošanu un darbības pārskatu, kuros sniegta informācija par visām programmām un projektiem.

5. attēls. | Pārredzamības vērtējums sadaļā “Plānošana un ziņošana”

Piezīme. Vidējā vērtējuma bāze ir izlasē iekļautie 90 saņēmēji. Grafikos ir attēlota informācija par 80 NVO (viena rūts ir viena NVO), kuras varējām klasificēt pēc lieluma.

Avots: ERP.

Saīsinājumi

AMIF: Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

CERV: Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības

CINEA: Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra

CONGE: *La Coordinadora de ONG para el desarrollo*

CREA: Radošā Eiropa

DFS: daudzgadu finanšu shēma

EACEA: Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra

EMPL ĢD: Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts

ESAO: Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

ESC: Eiropas Solidaritātes korpus

ESF+: Eiropas Sociālais fonds Plus

ESPR: ES Pārredzamības reģistrs

FTS: Finanšu pārredzamības sistēma

NVO: nevalstiska organizācija

PMM: projektu pārvaldības modulis

SEDIA: vienotā elektronisko datu apmaiņas vide

Glosārijs

Dalītā pārvaldība: ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru – pretēji tiešās pārvaldības metodei – Komisija deleģē izpildes uzdevumus dalībvalstīm, vienlaikus saglabājot galīgo atbildību.

Darbības dotācija: finansiāls atbalsts ar mērķi segt tādas organizācijas darbības izmaksas, kura tiecas sasniegt ES politikas mērķi.

Datubāze: strukturēts datu kopums, ko glabā elektroniski un kas ir pieejams aplūkošanai un izgūšanai.

Dotācija: ES budžeta atbalsts par izmaksām, kas atbalsta saņēmējam radušās saistībā ar attiecināmu projektu vai programmu. Šis atbalsts parasti nav jāatmaksā.

eGrants: Komisijas tiešsaistes platforma ES pētniecības dotāciju pārvaldībai visā to dzīves ciklā.

Eiropas Padome: starptautiska organizācija, kurā ietilpst 47 Eiropas valstis un kura veicina demokrātiju un aizsargā cilvēktiesības un tiesiskumu Eiropā. Nav ES iestāde.

Netiešā pārvaldība: ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru Komisija uztic budžeta izpildes uzdevumus citām struktūrām, tostarp trešām valstīm un starptautiskajām organizācijām.

Pilsoniskā sabiedrība: sabiedrības daļa, kas atšķiras no valdības un uzņēmējdarbības un ko veido apvienības un citi grupējumi, kuri pārstāv kopīgas intereses publiskajā telpā.

Pirmā līmeņa darījums: maksājums/saistības, ko Komisija veic/uzņemas, saņēmējam vai īstenošanas partnerim. Turpmākus maksājumus/saistības no šiem līdzekļiem, ko saņēmējs vai īstenošanas partneris veic/uzņemas citai organizācijai ("otrā līmeņa saņēmējs"), sauc par "otrā līmeņa darījumu".

Tiešā pārvaldība: kārtība, saskaņā ar kuru ES līdzekļus vai programmu pārvalda tikai Komisija pretstatā dalītajai pārvaldībai vai netiešajai pārvaldībai.

Uzņemtās saistības: budžetā īpaši rezervēta summa, kas paredzēta konkrētam izdevumu postenim, piemēram, konkrētam līgumam vai dotācijas nolīgumam. Budžeta saistībām ir nepieciešama attiecīga saistību apropriācija.

Vadošā iestāde: valsts, reģionāla vai vietēja publiska vai privāta iestāde, kuru dalībvalsts iecēlusi ES finansētas programmas pārvaldīšanai.

Komisijas atbildes

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-11>

Laika grafiks

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-11>

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES rīcībpolitiku un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemti vērā riski, kam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica V apakšpalāta, kura revidē Savienības finansēšanu un pārvaldību un kuru vada ERP loceklis *Jan Gregor*. Revīziju vadīja ERP locekle Dr. *Laima Liucija Andrikenė*; revīzijas darbā piedalījās ERP locekles biroja vadītājs *Tomas Mackevičius* un biroja atašējs *Aldona Drėgvaitė*; atbildīgie vadītāji *Margit Spindelegger* un *Jindřich Doležal*; darbuzdevuma vadītājs *Tomasz Kokot*; un revidenti *Sara Danif* un *Anthony Balby*, kā arī jaunākā revidente *Sara Pérez Miguel*. Grafisko atbalstu sniedza *Jesús Nieto Muñoz*.

No kreisās: *Aldona Drėgvaitė*, *Sara Danif*, *Tomasz Kokot*, *Laima Liucija Andrikenė*, *Tomas Mackevičius*, *Sara Pérez Miguel* un *Jindřich Doležal*.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2025

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6-2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-4869-7	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/5589370	QJ-01-25-021-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4870-3	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/8748734	QJ-01-25-021-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palāta, [īpašais ziņojums 11/2025](#) “NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamība: lai gan ir panākts progress, kopaina joprojām nav skaidra”, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2025.

Pārredzamība sniedz iedzīvotājiem informāciju, kas viņiem vajadzīga, lai prasītu atbildību no publiskajiem lēmumu pieņēmējiem. NVO ir svarīga loma ES politikas veidošanā. Mēs novērtējām NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību ES iekšpolitikā. Mēs konstatējām, ka, neraugoties uz uzlabojumiem, NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamību ir mazinājusi NVO nekonsekventa klasifikācija, kā arī problēmas, kas ietekmē datu kvalitāti. Mēs arī konstatējām, ka Komisija un citas struktūras proaktīvi nepārbauda saņēmēju atbilstību ES vērtībām un ka dažas interešu aizstāvības darbības Komisija finansēja veidā, kas nebija pilnībā pārredzams. Mēs iesakām Komisijai konsekventi klasificēt NVO, uzlabot ES izdevumu datu kvalitāti un aktīvi pārbaudīt atbilstību ES vērtībām.

ERP īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Tīmekļa vietne: eca.europa.eu

X: @EUauditors